

[DSP - groep]

Onderzoek – Advies – Management

Onderwijshuisvesting in Wijchen, 1997 - 2003

Een rapport voor de rekenkamercommissie

Amsterdam, 13 maart 2004

Onno Martens
Guido Walraven

DSP - groep BV
Van Diemenstraat 374
1013 CR Amsterdam
T: +31 (0)20 625 75 37
F: +31 (0)20 627 47 59
E: dsp@dsp-groep.nl
W: www.dsp-groep.nl
KvK: 33176766 A'dam

Onderwijshuisvesting in Wijchen, 1997 - 2003

Een rapport voor de rekenkamercommissie

Amsterdam, 13 maart 2004

Onno Martens
Guido Walraven

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Probleemstelling en onderzoeksvragen	3
1.2	De opbouw van dit rapport	5
2	De prognoses	6
2.1	Algemeen: hoe komen prognoses tot stand?	6
2.2	Aanwezige Prognoses 1997-2003	6
2.3	Totstandkoming prognoses in Wijchen	7
2.4	Kwaliteit van de basisgegevens	8
2.5	Kwaliteit van de prognoses	11
2.6	Voorspelling vs werkelijkheid	11
2.7	Commentaar scholen	12
2.8	Commentaar gemeente	14
3	Het beleidsproces	15
3.1	Algemeen	15
3.2	De Paschalis school	30
3.3	De Boskriek	33
4	De financiën	36
4.1	Programma's	36
4.2	Andere raadsvoorstellen m.b.t. huisvesting	37
4.3	Budget	38
4.4	Noodbouw vs permanente bouw	39
4.5	Conclusies	40
5	Het toetsingskader voor de beoordeling	41
5.1	Toetsingskader	41
5.2	Vergelijking met andere gemeenten	42
6	Conclusies en mogelijke aanbevelingen	46
6.1	'Voorlopige' conclusies	46
6.2	Aanbevelingen voor de rekenkamercommissie	51
6.3	Mogelijke aanbevelingen voor de gemeente	54
7	Bronnen en literatuur	55
7.1	Oriënterende gesprekken	55
7.2	Archiefdossiers gemeente Wijchen	55
7.3	Literatuur	56
	Bijlagen	
Bijlage 1	Afkortingen	58
Bijlage 2	Grafieken en tabellen	59

1 Inleiding

De rekenkamercommissie van de gemeente Wijchen heeft in 2003 besloten een onderzoek te doen naar de aansluiting van het aanbod van onderwijs-huisvesting op de vraag. Sinds de verantwoordelijkheid daarvoor in 1997 is gedecentraliseerd naar de gemeenten, heeft ook Wijchen ervaring kunnen opdoen met beleid op het gebied van onderwijshuisvesting.

Het onderzoek van de rekenkamer zal bestaan uit drie fasen:

- 1 Dossieronderzoek.
- 2 Gesprekken met personen die bij het beleid betrokken zijn (geweest).
- 3 Bundeling en weging van de informatie tot een rekenkamer rapport.

Het dossieronderzoek uit fase 1 wil de rekenkamercommissie uitbesteden en eind 2003 heeft de commissie aan DSP-groep opdracht gegeven dit uit te voeren.

Het dossieronderzoek is ook wel omschreven als een feitenonderzoek -- het levert de feiten op basis waarvan de rekenkamercommissie gesprekken kan gaan voeren en tot haar eindrapport kan komen. Om preciezer aan te geven wat het karakter is van het rapport dat DSP-groep oplevert, kan worden aangesloten bij een onderscheid dat bij onderzoek van (lokale) rekenkamers wordt gemaakt tussen twee soorten nota's: een nota van bevindingen en een bestuurlijke nota. In de eerste nota worden de feitelijke bevindingen van onderzoek gemeld en de daaruit direct voortvloeiende conclusies; over die nota vindt vaak ambtelijk wederhoor plaats (waarin de gelegenheid wordt geboden te reageren op de feitelijke juistheid en volledigheid van de gegevens en bevindingen). In de bestuurlijke nota richt de rekenkamer zich tot het (lokale) bestuur met behalve bevindingen ook overkoepelende conclusies, oordelen en aanbevelingen. Over die nota vindt bestuurlijke wederhoor plaats; de reactie van het bestuur wordt meestal in de eindnota opgenomen en van een nawoord voorzien, waarna college en raad over de eindnota debatteren.

De drie fasen van het onderzoek in Wijchen passen ook bij dit onderscheid: de eerste twee fasen leveren een nota van bevindingen op en de derde fase de bestuurlijke nota. DSP-groep levert dus het eerste deel van de nota van bevindingen.

1.1 Probleemstelling en onderzoeksvragen

Algemene probleemstelling

De bestaande onderwijshuisvesting in de gemeente Wijchen lijkt niet aan te sluiten bij de vraag. Een aantal recent gebouwde scholen kampt met leegstand, ondanks een voorspelde behoefte. Andere scholen hebben te maken met een onvoorziene leerling-groei, waardoor de gemeente zich gedwongen zag noodlokalen te plaatsen. De praktijk lijkt nu uit te wijzen dat de onvoorziene huisvestingsbehoefte niet tijdelijk is, maar permanent. Dit is een ongewenste situatie omdat die enerzijds leidt tot kapitaalvernietiging en anderzijds geen optimale leeromgeving voor leerlingen biedt.

De algemene vraagstelling van het onderzoek is daarom vanuit Wijchen geformuleerd als:

Hoe komt het dat vraag en aanbod van onderwijshuisvesting structureel niet op elkaar aansluiten? Welke oorzaken en verklaringen zijn daarvoor?

Onderzoeksvragen voor het dossieronderzoek

De rekenkamercommissie wil inzicht verkrijgen in de oorzaken van de gebrekkige aansluiting van het aanbod inzake onderwijshuisvesting op de feitelijke vraag. Daartoe heeft de commissie voor het dossieronderzoek een viertal hoofdvragen en bijbehorende deelvragen geformuleerd. Om het beeld compleet te kunnen maken hebben wij in onze offerte *cursief* enkele deelvragen toegevoegd, die de commissie heeft goedgekeurd.

- 1 Hoe zijn in de onderzoeksperiode (1997-2003) beslissingen tot het bouwen van nieuwe schoolgebouwen of uitbreiding van bestaande schoolgebouwen tot stand gekomen?
 - Hoe was de besluitvormingsprocedure inzake nieuwbouw of uitbreiding? En hoe inzake noodbouw?
 - Hoe kwam de besluitvorming tot stand in het geval van de Paschalischool en de Boskriek? Welke argumenten speelden een rol? Waren er heldere doelstellingen? Was de besluitvorming rechtmatig? En doelmatig?
- 2 Wat is in de onderzoeksperiode de voorspellende waarde geweest van de prognoses waarmee de verwachte leerlingenaantallen per school zijn berekend?
 - Hoe zijn de prognoses tot stand gekomen? Hebben ze de werkelijke aantallen leerlingen voorspeld? Of waren andere inschattingen meer accuraat?
 - Wat is de kwaliteit van de aannames die aan de prognoses ten grondslag lagen?
 - Wat is de kwaliteit van de inschattingen van de schoolbesturen?
 - Is het mogelijk om een vergelijking te maken met een of meer andere gemeenten, waar al dan niet met andere prognoses wordt gewerkt?
 - Hoe zijn de prognoses gewaardeerd en gebruikt?
 - Zijn er wellicht indicatoren geweest die bepalend zijn geweest, maar die niet in de prognoses waren opgenomen?
- 3 Is het budget dat door de raad in de onderzoeksperiode in de begroting is opgenomen ten behoeve van onderwijshuisvestingsvoorzieningen voldoende geweest?
 - In hoeverre is daarbij niet alleen naar de korte termijn maar ook naar de lange termijn gekeken?
 - In hoeverre is er voor structurele uitgaven gebruik gemaakt van structurele dan wel incidentele dekking?
- 4 Wat zijn de financiële consequenties geweest van het onderwijshuisvestingsbeleid in de onderzoeksperiode?
 - Wat waren de consequenties geweest indien op plaatsen waartoe daar op grond van de geldende criteria aanleiding toe was, permanente onderwijshuisvesting was geplaatst, wat waren dan de geraamde kosten voor uitbreiding of nieuwbouw geweest? Kunnen die consequenties in een of meer scenario's worden weergegeven?
 - Wat is er uitgegeven aan tijdelijke huisvesting? Hoe is het besluit daartoe tot stand gekomen? Is dat werk openbaar aanbesteed, zijn er kostenvergelijkingen gemaakt, is er onderhandeld met leveranciers/aannemers?

- Is er gewerkt met een normstelsel of met een offertelijns?
- Hoe is de besluitvorming rondom het budget voor onderwijshuisvesting tot stand gekomen?

1.2 De opbouw van dit rapport

De bevindingen van ons onderzoek worden in drie hoofdstukken weergegeven. In hoofdstuk 2 gaan we in op de prognoses die de basis vormen voor de besluiten over toekenning of afwijzing van aanvragen voor onderwijshuisvesting. In hoofdstuk 3 reconstrueren we het beleidsproces rond onderwijshuisvesting, eerst in het algemeen en vervolgens voor twee scholen in het bijzonder. En in hoofdstuk 4 gaan we nader in op de financiën rond onderwijshuisvesting.

Ter voorbereiding van het oordeel dat de rekenkamercommissie zal gaan geven, biedt hoofdstuk 5 een aanzet voor een toetsingskader. Zowel voor een dergelijk kader als voor de beoordeling wordt bovendien een vergelijking gemaakt met enkele andere gemeenten waar onderzoek is gedaan naar onderwijshuisvesting.

In hoofdstuk 6 formuleren wij de conclusies van ons feitenonderzoek. Die hebben een voorlopig karakter, omdat de rekenkamercommissie op basis daarvan gesprekken wil gaan voeren met een aantal betrokkenen bij het beleid. In datzelfde hoofdstuk komen wij ook met een aantal mogelijke aanbevelingen.

Onze bronnen en literatuur worden verantwoord in hoofdstuk 7, terwijl de bijlagen een aantal grafieken en tabellen bevat waarnaar in de tekst wordt verwezen alsmede een lijst van gebruikte afkortingen.

2 De prognoses

2.1 Algemeen: hoe komen prognoses tot stand?

Methodiek

De methodiek voor het opstellen van leerling prognoses is wettelijk voorgescreven. De onderwijs huisvestingsverordening specificeert met welke variabelen men rekening dient te houden bij het opstellen van een prognose. Een en ander is door de VNG verder uitgewerkt in het Programma van Eisen voor leerling-prognoses (zie VNG-ledenbrief 99/136 d.d. 23 augustus 1999). Het Programma van Eisen onderscheidt twee methoden: de zogenoemde *cohortprognose* voor bestaande wijken en een *prognosesystematiek* voor nieuwbouwwijken.

De basisgegevens die benodigd zijn:

- woningen;
- leerlingen;
- bevolkingsopbouw.

De basisgegevens worden door de gemeente aangeleverd en zijn afkomstig van 4 bronnen:

- 1 jaarlijkse leerlingtellingen;
- 2 gemeentelijke bevolkingsadministratie (GBA);
- 3 afdeling bouwzaken;
- 4 leerling-administratie.

De Leerlingtellingen (door de scholen ingevuld) geven inzicht in het aantal leerlingen per school en de gewichten (deze worden verwerkt in de leerling-administratie); de gemeentelijke bevolkingsadministratie geeft inzicht in de bevolkingsopbouw per wijk (kinderen 0-16 jr. en vrouwen 15-49 jr.); de afdeling bouwzaken heeft inzicht in het aantal woningen per wijk (voorraad, sloop, gereedgekomen woningen en nieuwbouwplanningen).

De prognoses kunnen worden opgesteld inclusief en exclusief leerlinggewichten. Als de prognoses zijn opgesteld worden ze ter commentaar voorgelegd aan de scholen.

2.2 Aanwezige Prognoses 1997-2003

In de periode 1997-2003 zijn de volgende prognoses opgesteld:

- Prognoses 2000-2014, Prognose B.V. (Okt 1999), Dossier 1.851/06 IZ-3553
- Prognoses 2001-2020, Prognose B.V. (Sept 1999) Dossier 1.851/06 IZ-3553
- Prognoses 2002-2021, Pronexus (Mei 2002) Dossier 1.851/06 IZ-5966
- Prognoses 2003-2022, Pronexus (Mei 2003) Dossier 1.851/06 IZ-6430
- Prognoses 2002-2005, VBKO, (Nov 00) Dossier 1.851/06 0009-289
- Prognoses 2002-2005, VBKO, (Nov 00- Sept 01) Dossier 1.851/06 0009-291
- Prognoses 2003-2006, VBKO, (Feb 02- Mrt 02) Dossier 1.851/06 IZ-6161
- Prognoses 2003-2006, VBKO, (Nov 02) Dossier 1.851/06 IZ-6586

De prognoses zijn exclusief leerlinggewichten.

Prognose B.V. en Pronexus is dezelfde firma. In 2001 is de naam gewijzigd van Prognose B.V. naar Pronexus. De prognoses van Prognose B.V./Pronexus zijn voor de lange termijn en opgesteld voor alle scholen in Wijchen in het Basisonderwijs, Speciaal Onderwijs en Voortgezet onderwijs.

Daarnaast zijn er in Wijchen in opdracht van SKO ook prognoses opgesteld door de VBKO. In de dossiers bevinden zich prognoses over een periode van vier jaar voor een select aantal RK-scholen.

- Dossier 1.851/06 0009-289 (Prognoses 2002-2006):
 - Antoniuschool
 - H. Hartschool
 - Jan Baptist
 - St Jozef
 - Klim-op
 - 't Kraaiennest
 - Paschalisschool
 - Paulusschool
 - De Piekenstulp
 - Roncalli
 - (De Viersprong)
- Dossier 1.851/06 0009-291 (Prognoses 2002-2006):
 - Maaswaal College
 - Junior-college
 - Meerdreef
 - Klim-op
 - Paschalisschool
 - Paulusschool
 - De Piekenstulp
- Dossier 1.851/06 IZ-6161 (Bijgestelde Prognoses 2002-2006):
 - Antoniuschool
 - H. Hartschool
 - Jan Baptist
 - St Jozef
 - Klim-op
 - 't Kraaiennest
 - Paschalisschool
 - Paulusschool
 - De Piekenstulp
 - Roncalli

2.3 Totstandkoming prognoses in Wijchen

Methodiek

Zowel Pronexus als VBKO volgen de voorgeschreven prognosemethode. Verschil in methodiek is dat Pronexus, doordat zij prognoses maakt voor een periode langer dan 4 jaar een schatting moet maken van de bevolkingsontwikkeling. VBKO hoeft dit niet te doen omdat zij een prognoses doet voor een periode van 4 jaar. De bevolkingsopbouw voor die vier jaar is vrij nauwkeurig bekend: alle (toekomstige) leerlingen zijn immers al geboren.

De brongegevens worden door de gemeente aan Prognose B.V./ Pronexus en VBKO aangeleverd. Vervolgens worden de prognoses samengesteld. De prognoses zijn vervolgens ter commentaar aan de scholen voorgelegd. In de dossiers is veel commentaar op de prognoses terug te vinden.

2.4 Kwaliteit van de basisgegevens

De prognoses worden zoals eerder vermeld opgesteld aan de hand van basisgegevens over woningen, leerlingen en bevolkingsopbouw.

Objectieve toetsing basisgegevens

Een wens van de rekenkamer was de kwaliteit van de basisgegevens te toetsen. Hiervoor dienen de aangeleverde data te worden vergeleken met de basisgegevens uit de gemeentelijke basisadministratie en de leerling-administratie over de betreffende jaren.

Deze vergelijking blijkt echter onmogelijk, om twee redenen:

- 1 De aan de prognosebureaus aangeleverde basisgegevens zijn grotendeels niet gearcheveerd en dus niet terug te vinden in de dossiers.
- 2 Ook is het niet mogelijk deze gegevens opnieuw te laten samenstellen uit de gemeentelijke bevolkingsadministratie en de leerlingadministratie (zie volgende paragraaf voor een toelichting).

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de gevonden basisgegevens in de dossiers. Om een prognose te kunnen valideren zijn voor alle variabelen gegevens op wijkniveau nodig. Dit zou betekenen dat de gehele tabel is gevuld met zwarte stippen.

			1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
woning-gegevens	voorraad (per wijk)	per 1 jan	○	●	●	●	●	●	●	●
	nieuwbouw-sloop (per wijk)	per 1 jan	○	●	●	●	●	●	●	●
	planning (per wijk)	per 1 jan	-	-	-	-	-	●	-	-
leerlinggegevens	leerlingen (per wijk)	per 1 okt	○	○	○	○	○	●*)	●●	○
	4-13 jarigen	per 1 okt	○	○	-	○	○	○	●●	○
bevolkinggegevens	bewoners-aantal	per 1 jan				-		-	-	
	alg. vruchtbaarheidscijfer	per 1 jan				-		-	-	
	aantal vrouwen 15-49	per 1 jan				-		-	●	
	0-19 jarigen	per 1 jan				-		-	-	
	ééngezinswoningen (per wijk)	per 1 jan				-		-	-	

○ per school

● per wijk

●● elektronisch, maar geen postcodes beschikbaar

●*) wijkt af van leerling-tellingen (in- en uitschrijvingen niet geheel verwerkt)

De aangeleverde gegevens op wijkniveau zijn alleen voor woningen voorhanden. Van de andere variabelen missen de gegevens op wijkniveau grotendeels. Een validatie van de kwaliteit van de gegevens is daarmee niet mogelijk.

Conclusie

Een objectieve toetsing van de kwaliteit van de aangeleverde basisgegevens voor prognoses is niet mogelijk.

Subjectieve toetsing basisgegevens

Over de basisgegevens zijn gesprekken gevoerd met medewerkers van de gemeente. Deze gesprekken leverden inzicht in de kwaliteit van de data waarop de prognoses zijn gebaseerd. Ook de dossiers gaven indirect aanwijzingen over de kwaliteit van de data. Men zou dit een subjectieve toetsing kunnen noemen.

Woningbouwgegevens en woningplanning

In het verleden was de administratie van de woningbouwgegevens niet op orde.

De woningbouwvoorraad wordt bepaald door:

- het aantal uitgegeven huisnummers;
- het aantal gesloopte woningen;
- het aantal gereedgekomen woningen (maandelijkse melding naar CBS).

In 2002 bleek dat de gemeente 100-200 woningen meer telde dan het CBS. Oorzaak: er was geen controle op de uitgave van huisnummers. De gemeente heeft het bezit nu geschoond van ongeregelheden – alle nummers zijn gecontroleerd op bewoning (Toon Zengers en Marcel Martens hebben deze operatie uitgevoerd). Tot 2000 had Kerkeveld dezelfde wijkcode als Wijchen-Zuid (code 15). Sinds 2001 heeft Kerkeveld een aparte wijkcode (19).

Woningbouwplanning

Voor Kerkeveld en Huurlingse Dam blijkt dat de uitvoering van de woningbouwprogramma's van jaar tot jaar verschillen. De bouwplannen hebben veel vertraging opgelopen. De exacte afwijkingen tussen planning en realisatie zijn niet meer te achterhalen: de planningen per jaar ontbreken. Een aantal vertragingen is echter wel bekend. Voorbeelden hiervan zijn: De woningplanningen voor woningen aan de Lingert (18+54 woningen) zijn vertraagd, die van de Kraamvogel (113 woningen) zijn 4 jaar vertraagd.

Conclusie

De geschatte woningaantallen waarop de prognoses zijn gebaseerd zijn enkele honderden woningen te hoog. Oorzaken hiervoor zijn:

- woninggegevens voor 1997-2002 hebben een onnauwkeurigheid van 100-200 woningen;
- tot 2001 is het beeld van de bevolkingsopbouw van Wijchen-Zuid vervuld door Kerkeveld.
- de bouwplannen hebben veel vertraging opgelopen.

Het geprognosticeerde leerlingaantal in prognoses is als gevolg hiervan consequent te hoog. Dat is ook zichtbaar in de prognoses.

Leerlinggegevens / Leerlingadministratie

Met behulp van de leerlingadministratie kunnen de voedingsgebieden van de scholen en het belangstellingspercentage per wijk worden bepaald. Deze gegevens zijn niet terug te vinden in de dossiers.

De koppeling tussen leerlingadministratie en de gemeentelijke basisadministratie is niet goed gelegd. De leerlingadministratie is niet betrouwbaar (er raken leerlingen zoek). De oorzaak hiervan is onbekend. Het secretariaat

van de afdeling WZO – verantwoordelijk voor de leerlingadministratie - heeft een capaciteitsgebrek (2 fte uitgevallen). Voor 2002 (telling 1 oktober) zijn door de scholen de herkomstgegevens van de leerlingen naar de gemeente gestuurd.

Conclusie

Gegevens over voedingsgebieden zijn niet terug te vinden in de dossiers. Onbekend is of deze gegevens wel zijn opgeslagen of zijn te reproduceren uit de leerlingadministratie voor 1997-2000. Gegevens van uit leerlingadministratie zijn niet geheel betrouwbaar.

Bevolkingsgegevens

Het blijkt dat er bij het opstellen van de prognoses problemen zijn geweest met het aanleveren van de benodigde bevolkingsgegevens. Bijvoorbeeld:

- Prognose 2000-2014: Een fax d.d. 18 juni 1999 van de Prognose B.V. (dhr. Vandewall) meldt aan de gemeente dat gegevens over vrouwen van 46 t/m 49 jaar ontbreken (gegevens gaan slechts tot 45 jr) en dat vrouwen 0-49 jaar zijn niet onderverdeeld per jaar (jaarklasse), maar per vijf-jaarklassen. Hoe dit probleem is opgelost is niet bekend.
- Prognose 2002-2021: Uit een e-mail d.d. 3 april 2002 van Pronexus (Bram van der Klauw) aan de gemeente (Thijs Konings) blijkt dat de gemeente moeite heeft met het aanleveren van geboortecijfers per wijk met bijbehorende leeftijd van de moeder. Indien deze cijfers niet geleverd kunnen worden, wordt gewerkt met CBS-cijfers. Hierdoor wordt de prognose iets globaler.

Daarnaast waren er ook problemen met het reproduceren van data op wijk-niveau.

- 1/1/2001: alleen papieren uitdraai aanwezig bij Publiekszaken (onbewerkte cijfers);
- 1/1/2002: onbekend (Gegevens voor Bergharen, Wijchen-Noord en Woerik/Saltshof wel aanwezig);
- 1/1/2003: data compleet.

Tot 2001 werkte de gemeentelijke basisadministratie onder het systeem Gisba, dat een statistische applicatie had. In 2001 is de gemeente overgeschakeld op een ander systeem. Omdat op het nieuwe systeem geen statistische applicatie zit (relationele database) is voor de uitdraai van de bevolkingsgegevens SPSS aangeschaft. Afdeling publiekszaken maakte met SPSS jaarlijks een papieren uitdraai van het gemeentelijke basisadministratie. De cijfers werden niet elektronisch bewaard. Sinds 2003 worden de GBA-cijfers jaarlijks opgeslagen in een Excel-bestand. De benodigde cijfers voor de prognoses zijn echter niet te elektronisch te reconstrueren omdat afdeling bouwzaken geen licentie heeft voor SPSS.

Conclusie

Er zijn kleine problemen met de kwaliteit van de bevolkingsgegevens. Reproduceren van data op wijkniveau is bovendien niet mogelijk. Tot 2002 zijn alleen onbewerkte cijfers voorhanden. Hiermee vallen de benodigde gegevens voor de prognoses niet te achterhalen. De data zijn tot 2002 niet elektronisch opgeslagen. Bewerkte cijfers 2003 zijn voorhanden op papier (elektronische kopie niet bruikbaar).

2.5 Kwaliteit van de prognoses

Prognose B.V.

De toelichting bij de onderliggers van de prognoses van Prognose B.V./ Pronexus is summier. Hierdoor is niet te verifiëren welke aannames zijn toegepast en welke invloed tijdelijke afwijkingen in de bevolkingsopbouw hebben op de totale prognose.

VBKO

Voor VBKO geldt eveneens dat de toelichting op de prognose methode beperkt is. De toegepaste methodiek is echter vrij overzichtelijk omdat de voorspelling zich beperkt tot 4 jaar in de toekomst. Dit heeft als voordeel dat de voorspelling van de toekomstige leerlingen vrij nauwkeurig is. De huidige leerlingen zijn bekend en alle toekomstige leerlingen al zijn geboren.

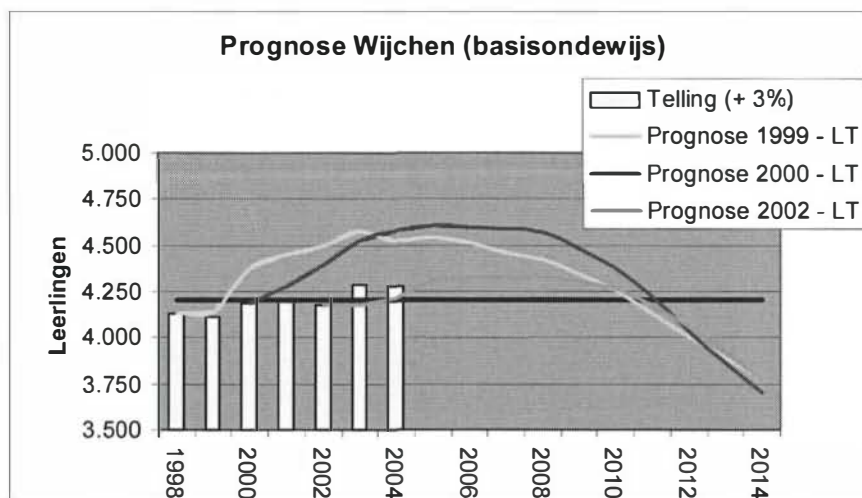
2.6 Voorspelling vs werkelijkheid

Al kunnen we prognoses niet narekenen en zo toetsen, we kunnen wel de prognoses (de voorspelde leerlingontwikkeling) afzetten tegen de werkelijke ontwikkeling. In de bijlagen zijn de resultaten van deze vergelijking opgenomen.

Daarbij hebben we ons beperkt tot de scholen waar zich specifieke problemen hebben voorgedaan.

Voor geheel Wijchen geeft deze vergelijking het in grafiek.2 1 getoonde resultaat. De horizontale lijn (4200 leerlingen) is het leerlingaantal dat volgens de prognose van 1999 recht heeft op permanente huisvesting.

Grafiek 2.1

Door VBKO zijn geen prognoses voor Wijchen-totaal gemaakt. Vandaar dat in deze grafiek de VBKO-prognoses ontbreken. In de bijlagen zijn deze wél opgenomen.

In bijlage 2 staan meer grafieken en tabellen die bij de analyse van de prognoses horen.

2.7 Commentaar scholen

De commentaren van de scholen op de prognoses zijn soms heftig. Hierbij een overzicht van de reacties op de verschillende prognoses zoals gevonden in de prognose-dossiers. Een overzicht van de commentaren op de prognoses tijdens behandeling van het onderwijshuisvestingsprogramma is geplaatst onder hoofdstuk 3.

De prognoses dossiers van VBKO bevatten geen commentaar. Het lijkt er daarmee op dat op deze prognoses geen commentaar is geleverd – ook niet door de gemeente. Beschikbaar gestelde dossiers: (1.851/06 0009-289), (1.851/06 0009-291), (1.851/06 IZ-6161), (1.851/06 IZ-6586).

Ook de dossiers van de prognoses van Prognose B.V. voor de periode 2001-2014 en voor de periode 2001-2020 bevatten geen commentaar. Beschikbaar gestelde dossiers: (1.851/06 IZ-3553) en (1.851/06 IZ-5966).

Echter een brief van de gemeente d.d. 23 september 2002 aan Pronexus (dossier 1.851/06 IZ-5966) geeft aan dat in 2001 'nogal toestanden zijn geweest over prognoses.' Er wordt ook melding gemaakt van een 'rommelig gesprek' tussen schoolbesturen, Pronexus en de gemeente.

Prognoses 2002-2021, Pronexus (Mei 2002)

Dossier 1.851/06 IZ-5966 bevat de volgende commentaarbrieven op de Prognose 2002-2021:

- Het Maaswaal College meldt in een brief d.d. 30 mei 2002 dat de prognose van Pronexus aanzienlijk afwijkt van VBKO. Er wordt ook gevraagd welke prognosemethodiek voor buitenleerlingen (een specifiek probleem voor voortgezet onderwijs) is gebruikt: COGVO of Primos. Uit het vervolg (e-mail 1 augustus 2002) blijkt dat de gemeente Pronexus volgens beide methoden een prognose heeft laten opstellen. Dit blijkt een verschil te geven van ca. 80 leerlingen op een totaal van 1461. De VBKO prognose wijkt alleen op de lange termijn (na 10 jaar) af.
- De SKOW meldt in een brief d.d. 3 juni 2002 aan de gemeente dat de verschillen tussen de prognoses en hun "eigen inschattingen hoger zijn dan verwacht".
- De SSWB schrijft in een brief d.d. 21 mei 2002 met een fel commentaar op de prognose voor De Boskriek: *"Publicatie van deze cijfers zal bij een aantal mensen in het verkeerde keelgat schieten, daar wederom wordt gesproken over een toenemend leerlingenaantal. U geeft aan dat Pronexus BV geen inschatting kan maken van de gevolgen van de leerling-stop. De geloofwaardigheid van het bestuur naar derden staat door deze cijfers echter aardig onder druk."*

Uit de e-mail wisseling tussen Pronexus en de gemeente later in het jaar (11-12 september 2002), blijkt dat er ook verwarring is over de leerlingenaantallen. De scholen die het betreft zijn:

- Smalle Weegbree;
- De Bolderberg;
- De Klim-op;
- De Paulusschool en de Paschalisschool.

De verwarring lijkt deels veroorzaakt door leerlingen van de Paschalis die op de Paulus naar school gaan.

Daarnaast lijkt hun bestand te worden vervuld door leerlingen van het asielzoekerscentrum. Uit de e-mail wisseling blijkt dat verschillen tussen prognoses en telling voor de Paschalis en de Paulus hierdoor verklaarbaar zijn.

		2002	2003
		(1-10-01)	(1-10-02)
Paulus	telling	383	450
		Hiervan zijn ca. 55 AZC-kinderen. Hetgeen het verschil verklaart	
Paulus	prognose	383	398
Paschalis	telling	381	412
		Oorspronkelijk had men een leerlingaantal van 376 opgegeven. Hierbij waren echter niet de kinderen meegenomen die tijdelijk bij de Paulus naar school gaan.	
Paschalis	prognose	381	415

Een brief van de gemeente d.d. 23 september 2002 (1.851/06 IZ-5966) geeft aan dat ook voor Wijchen-Zuid vraagtekens worden gezet bij de prognose. In het gesprek dat daarop volgt met schoolbesturen en Pronexus d.d. 2 oktober 2002 blijkt dat de verschillen deels verklaarbaar zijn doordat Kerkeveld nog niet is opgenomen als aparte wijk. Hierdoor was niet zichtbaar dat de bevestiging vanuit Kerkeveld voor de overige scholen in Zuid afneemt.

Conclusie

Op de prognose 2002 is veel commentaar gegeven. De eerste vergelijking met het VBKO wordt gemaakt. Voor een deel lijken de verschillen te kunnen worden verklaard (verschillen met VBKO, AZC bij de Paulusschool etc.). Er klinkt echter ook blijvende kritiek (Boskriek, verwijzing naar 'toestanden in 2001' etc.).

Prognoses 2003-2022, Pronexus (Mei 2003)

De kritiek wordt nu fors. Dossier 1.851/06 IZ-6430 bevat de volgende commentaarbrieven op de Prognose 2003-2022:

- Brief Paschalisschool d.d. 28 februari 2003 bevat een reactie op de conceptprognose d.d. 25 februari 2003:
"Het is teleurstellend opnieuw te moeten constateren dat Pronexus ver afwijkt van de aangeleverde getallen.... Ik wil je er op wijzen dat VBKO prognoses heeft gemaakt waar wel deze gegevens zijn meegenomen. In augustus 2003 starten minimaal 470 leerlingen op de Paschalisschool."
 Een toets van dit commentaar levert het volgende beeld op:
 Op teldatum 1-10-2003 blijkt dat de Paschalis-directie gelijk heeft met haar voorspelling. Er staan dan 471 leerlingen ingeschreven. Pronexus voorspelt in haar concept-rapportage (feb 2002) 438 leerlingen. In de definitieve rapportage (mei 2002) is dit aantal bijgesteld naar 481 leerlingen.
 Echter, de VBKO-rapportage voor de Paschalisschool (jan. 2002) voorspelt eveneens een aantal van 438 leerlingen (dossier 1.851/06 IZ-6586). De claim van de directie met betrekking tot de VBKO-prognoses is daarmee onjuist en draagt bij aan beeldvorming.
- De SSWB geeft in een brief d.d. 18 maart 2003 opnieuw commentaar op de geprognosticeerde leerling-groei voor De Boskriek (zie commentaar Prognose 2002-2021).

- Het Maaswaal College reageert opnieuw fel in haar brief van 18 maart 2003. Voor het Junior-college wil zij, omdat geen historische gegevens beschikbaar zijn, uitgaan van aannames uit 2002 die in gezamenlijk overleg zijn vastgesteld. *“Het is niet aan de orde en in strijd met de afspraak van destijds om nu een prognose voor te leggen waarin een andere systematiek gehanteerd wordt.”*

Voor de Veenseweg wil het Maaswaal College dat de basisgeneratie 12-13 jarigen i.p.v. de basisgeneratie 12-18 jarigen als uitgangspunt voor prognoses worden genomen. Aangezien de school pas is gestart, is een dergelijk verzoek begrijpelijk vanuit de vraag waar de potentiële leerlingen zitten.

Conclusie

Op de prognose 2003 klinkt forse kritiek – deels juist (Maaswaal College), deels een herhaling van zetten (SSWB), deels als gevolg van een meningsverschil en deels onjuist (Paschalis).
--

2.8 Commentaar gemeente

In de (genoemde) dossiers is tussen de regels door kritiek van de gemeente op de prognoses terug te vinden. Een duidelijk beeld hiervan is niet weer te geven.

3 Het beleidsproces

Onderzoeksvraag van de rekenkamercommissie is, om vast te stellen hoe in de onderzoeksperiode (1997-2003) beslissingen inzake huisvesting van scholen tot stand is gekomen. Het gaat hierbij met name om de vraag: hoe was de besluitvorming inzake nieuwbouw uitbreiding en noodbouw? Hiermee wil de rekenkamer zich een oordeel kunnen vormen over de rol van de raad bij de genomen beslissingen (had zij bepaalde signalen kunnen oppikken) en de rechtmatigheid van beslissingen. Om inzicht te kunnen geven in het beleidsproces m.b.t. huisvesting hebben wij de dossiers van het jaarlijkse onderwijshuisvestingsprogramma en overzicht onderzocht. Die dossiers bevatten ook commentaren op de prognoses, die in dit hoofdstuk worden vermeld vanwege de overzichtelijkheid; zij vormen een aanvulling op paragraaf 2.7.

3.1 Algemeen

3.1.1 Wijchen bereidt zich voor op de decentralisatie

De VNG heeft haar leden vanaf eind 1994 geïnformeerd over de aanstaande decentralisatie van onderwijshuisvesting. Wijchen is medio 1995 begonnen met voorbereidingen, heeft in 1996 een nulmeting naar de staat der gebouwen laten houden en in 1997 een onderwijshuisvestingsnotitie en een verordening aangenomen.

Tot aan de decentralisatie werden aanvragen voor onderwijshuisvesting door het ministerie beoordeeld. Gelet op de lengte van de procedure van aanvraag tot toekenning werd er bij de decentralisatie een overgangsregeling gemaakt. Bepaalde beslissingen voor het jaar 1997 zou het ministerie pas nemen na overleg met de betreffende gemeente, in verband met de financiële consequenties voor die gemeente en dus de beleidsvrijheid.

De raad van Wijchen heeft op 27-4-1995 een Notitie huisvestingsvoorzieningen primair onderwijs 1995-2015 vastgesteld. Daarin is sprake van een tekort aan voorzieningen in Wijchen Zuid/Kerkeveld, gebaseerd op prognose-materiaal van begin 1994. Vanwege dat tekort wordt voorgesteld een school met negen klassen t.b.v. openbare montessorischool de Trinoom te bouwen. De aanvraag daarvoor ging in oktober 1995 naar het ministerie, nadat de gemeenteraad akkoord was. De prognoses zouden worden nagestuurd. In juni 1996 keurde het ministerie de bouw van deze school goed.

Om te kunnen inspelen op de decentralisatie wordt de notitie in 1996 bijgesteld. Ook het voortgezet onderwijs wordt er nu in betrokken en de besluitvorming over de voedingsgebieden Wijchen Centrum en Oost wordt afgerond. In juli 1996 was er een concept nota, die in het najaar met de schoolbesturen is besproken. Een bijgestelde versie is in maart 1997 een maand ter visie gelegd en toen kwamen er ook reacties van medezeggenschapsraden en leefbaarheidsgroepen. De bijgestelde versie van de Nota Huisvesting Onderwijsvoorzieningen in de gemeente Wijchen in de periode 1997-2020 is eind mei door de gemeenteraad aangenomen. Als beleidsuitgangspunten worden onder meer geformuleerd:

- Leerling-stromen worden in principe opgevangen door de bestaande onderwijsinstituten.
- Leegstand wordt tegengegaan door medegebruik van lokalen in andere scholen.
- Binnen elk voedingsgebied zijn een of meer basisscholen.
- Lokaal onderwijsbeleid is leidend (bijvoorbeeld achterstandsbeleid, Weer Samen Naar School, voor- en naschoolse opvang).

Voor het op overeenstemming gericht overleg tussen schoolbesturen en gemeente (OOGO) is een overlegverordening vastgesteld in oktober 1996.

In 1995 heeft de raad zich uitgesproken over koppeling tussen huisvestingsvoorziening en voedingsgebied, ten einde vraag en aanbod beter op elkaar af te stemmen (en leerling-stromen over de spoorlijn te vermijden).

In het kader van het spreidingsbeleid is gesproken over drie onderwijssteunpunten in voedingsgebied Zuid: westelijk Boskriek, midden Klim-op en Smalle Weegbree, oostelijk Trinoom. De (tijdelijke) huisvesting zou zich bij voorkeur rond die steunpunten moeten ontwikkelen. Kerkeveld wordt gerekend tot voedingsgebied Zuid en de komst van de nieuwbouwschool daar onderstreept het gemeentelijk spreidingsbeleid.

Leerlingprognoses worden gemaakt per voedingsgebied, daarbinnen zijn verschillen per school mogelijk. Bijvoorbeeld de totale leerling-stroom in Zuid blijkt te sporen met prognose uit 1994, maar er zijn wel verschillen tussen scholen: de sterke groei vindt niet plaats bij de Klimop maar bij de Boskriek.

Per 1-1-97 zijn er 165 lokalen basisonderwijs in Wijchen, waarvan 10 tijdelijke, en de leegstand is 20 lokalen (waarvan 7 in de kerkdorpen). Er zijn 12 gymzalen, 2 sportzalen en een sporthal (plus de sporthal van het Maaswaal College met 3 gymzalen).

Eind 1996 wordt er een nulmeting opgesteld op basis van gegevens uit 1993-1995 en de financiële middelen die voor onderhoud geschat worden. De schoolbesturen zijn terughoudend met verlenen van instemming met de beoordelingen. Het college stelt de nulmeting op 17 december 1996 vast en spreekt een voorkeur uit voor tweejaarlijkse actualisering.

Mede op basis van deze nulmeting wordt in het jaar daarna een concept onderhoudsplan tot 2016 opgesteld. Het idee is om in overleg met de scholen jaarplannen te maken en een onderhoudsconvenant te sluiten.

De verordening werd op 28 november 1996 door de raad vastgesteld, waarbij waardering wordt getoond voor de met de schoolbesturen bereikte overeenstemming. De modelverordening van de VNG is door Wijchen overgenomen, alleen zijn twee aanpassingen gemaakt. Ten eerste voor de verwijsafstand in verband met de spoorlijn die door Wijchen loopt (1500 in plaats van 2000 meter), en ten tweede voor de periode die recht geeft op een voorziening (die op 15 in plaats van 20 jaar wordt gesteld). Voorgesteld wordt de verordening over twee of drie jaar te evalueren.

Conclusie

De gemeente heeft zich in een aantal opzichten goed voorbereid op de decentralisatie van de onderwijshuisvesting; behalve dat een verordening werd vastgesteld is ook een nulmeting van de gebouwen gehouden en een nota voorbereid.

3.1.2 Het eerste Onderwijshuisvestingsprogramma en Overzicht (P&O): 1998

In 1997 werd voor het eerst gewerkt aan het behandelen van aanvragen door de gemeente zelf. Daartoe was een Verordening voorziening onderwijshuisvesting 1997 vastgesteld.

Voor zowel het gemeentebestuur als de schoolbesturen kenmerkte het eerste jaar zich door aanloopproblemen en gewenning. De voorbereidingstermijnen bleken krap zodat aanvragen te laat werden ingediend, de huisvestingsnotitie van de gemeente werd later vastgesteld dan de bedoeling was, en het P&O moest voor 15 september worden besproken maar dat werd 16 oktober.

Bij het opstellen van het P&O en de toetsing van aanvragen werd rekening gehouden met het huisvestingsbeleid zoals dat door de gemeenteraad op 29 mei 1997 voor de periode 1997-2020 is vastgesteld.

Nu de verantwoordelijkheid voor de instandhouding van gebouwen bij de gemeente lag werd onderzoek ingesteld naar bouwkundige staat schoolgebouwen en daaraan een concept-onderhoudsplanung gekoppeld voor de komende 20 jaar. Die planning wil de gemeente in beginsel maatgevend laten zijn voor beoordeling onderhoudsaanvragen.

Alle aanvragen worden getoetst aan wettelijke voorschriften en vervolgens aan gemeentelijke criteria. Aanvragen die deze toets niet doorstaan worden geplaatst op het overzicht; aanvragen die toets wel doorstaan komen in het programma en de raad stelt vast welk bedrag in de begroting wordt opgenomen voor die voorzieningen.

Voor P&O 1998 werden 20 aanvragen ingediend en het voorstel was er 5 toe te wijzen en 15 af te wijzen. Dat voorstel werd achtereenvolgens besproken in het OOGO, in het college, twee commissies en de raad.

Een puntje uit het OOGO was, dat SWS wilde weten of het voornemen om basisgegevens voor de prognoses te verfijnen ook was ingevuld? Want "prognoses en werkelijkheid wijken meer en meer van elkaar af".

In november 1997 vond er overleg plaats tussen de gemeente en de afzonderlijke schoolbesturen over de nulmeting en de onderhoudsplanung. De gemeente wilde nagaan of het onderhoud van de binnen- en buitenzijde gezamenlijk gepland kon worden (terwijl resp. de school en de gemeente er grofweg voor verantwoordelijk is).

SKO werkt met eigen plannings van ROB en afgesproken werd dat die samen zouden worden doorgenomen om de verschillen met de plannings van de gemeente te kunnen bespreken. Of dat daadwerkelijk is gebeurd is uit de dossiers niet duidelijk geworden. (Eerder was SKO terughoudend met het laten inzien van de plannings. In 1995 vroeg SKO zelfs 30.000 gulden exclusief BTW aan de gemeente voor het overdragen van de informatie ten behoeve van het overzicht dat de gemeente van alle schoolgebouwen wilde maken. Hoewel de gemeente vraagtekens zette bij die transactie, omdat het ministerie scholen betaalde voor planmatig beheer en er dus al voor dergelijke plannings werd betaald uit de overheidskas, waren de gegevens wel eigendom van SKO en werd uiteindelijk voor de goede relatie met SKO en

de voortgang van de inventarisatie ingestemd met 15.000 gulden.) De gebouwen van SWS, Speelhoef en Boskriek, zijn eigendom van de gemeente en daarom werd in dat gesprek ook gesproken over opties het eigendom over te dragen. SSW kon daar nog geen oordeel over geven, omdat actuele gegevens ontbraken over de stand van de gebouwen, de noodzakelijke middelen en vergoedingen voor onderhoud.

In maart/april 1997 lag de concept-nota een maand ter visie en zoals eerder vermeld leverde dat veel reacties op. Wij beperken ons hier tot de Paschalis en de Boskriek.

Reacties rond de Paschalis kwamen er van SKO, het schoolteam, de medezeggenschapsraad en van de leefbaarheidgroep Woezik – Veenhof (die van Saltshof had al eerder gereageerd). De reacties leverden ook correcties op: de gemeente meende dat er 10 lokalen waren maar dat blijken er 9, en de leefbaarheidgroep dacht dat er geen speellokaal was maar dat is er wel. SKO verwacht in haar reactie een hogere groei op grond van leerlingprognoses van VBKO. De gemeente gaf daarop aan, dat bij eerdere prognoses van VBKO en gemeente bleek, dat beide een afwijking vertonen ten opzichte van de uiteindelijke tellingen. Wel verwachten beiden een stijging. Maar omdat VBKO eerder te hoog zat -- mogelijk mede omdat de voedingsgebieden Noord en Saltshof gekoppeld worden terwijl die in de prognoses van de gemeente gescheiden blijven -- is de gemeente terughoudend op basis daarvan honoreren.

Reacties aangaande de Boskriek kwamen van de medezeggenschapsraad, een werkgroep verontruste ouders en van de gezamenlijke directies van de vier basisscholen in Zuid. De MR wees erop dat de Boskriek de grootste en snelst groeiende basisschool in Wijchen is en dat de problemen toenemen. De ouders sloten zich daarbij aan en wezen vooral op frisse lucht en gymlokalen, terwijl de directies bedenkingen hadden tegen een wand in een sporthal, vooral omdat de overige faciliteiten niet zouden worden aangepast.

Conclusie

Het eerste jaar werd gekenmerkt door wat aanloopproblemen. De gemeente en de schoolbesturen voerden overleg over de onderhoudsplanning van de gebouwen en over een concept-beleidsnota, waarover ook andere spelers in het veld hun mening gaven. De belangrijkste discussiethema's waren niet nieuw en zouden ook de periode daarna steeds terugkeren.

3.1.3 Hernieuwde nulmeting en meerjarig onderhoudsplan

In de periode na de nulmeting van 1996 blijken er in die meting gegevens te missen bij de beoordeling van aanvragen, waardoor kosten onvoldoende kunnen worden beheerst. Medio 1998 bespreekt het college daarom een plan om de planning uit 1996 bij te stellen, zodat vanaf 1-1-1999 met een geactualiseerde planning gewerkt kan worden. Voorgesteld wordt werkgroep in te stellen van gemeente en schoolbesturen, die kijkt naar een opdrachtformulering, de beoordeling van offertes en die de bijstelling van de nulmeting begeleidt. De hoop is dat in de werkgroep afspraken te maken zijn over het samen uitvoeren van het onderhoud aan binnen- en buitenkant op een manier die voor beide partijen positief is. In de werkgroep kan dat verkend worden.

De kosten voor bijstelling van de nulmeting waren in 1996 begroot op 15.000 gulden en worden nu geraamd op 30.000 gulden. De planning is het eindvoorstel van de werkgroep voor het einde van het jaar te hebben en er

is vijf weken voor het onderzoek gepland. Zowel met de kosten als met de planning zal het heel anders lopen.

In oktober 1998 komt de werkgroep voor het eerst bijeen. De doelstelling, dat alle (vijf) besturen zich conformeren aan de onderhoudstechnische kant van de uit te voeren nulmeting, wordt onderschreven. Er worden vier offertes gevraagd, namelijk van ICS, DAMEN, ROB en PLANON. In december blijkt die laatste firma de goedkoopste en omdat er verder geen verschillen worden geconstateerd ontvangt PLANON in februari 1999 de opdracht.

De SKO had eerder aangegeven dat de omvang van het onderzoek te groot was en dat voldoende materiaal voorhanden is voor de eigen scholen aangezien er een contract is met ROB. De gemeente gaf daarop aan, dat de besturen geen instemming verleend hadden met de resultaten van de nulmeting van eind 1996 en dat enkele besturen wel voldoende eigen materiaal hebben, maar dat een onafhankelijk onderzoek nodig is voor een vergelijkbaar beeld en een zelfde basis voor de programmering. De gemeente wees er bovendien op dat het advies van de werkgroep ten aanzien van de toekenning van de opdracht werd gevolgd.

PLANON komt in mei 1999 met een concept-MOP met bijlagen waarin informatie per object staat. SKO bericht dat dit een maand later is dan gepland, dat men niet kan ingaan op het verzoek voor 1 juli een reactie te geven en de vijf ordners binnen een week te kopiëren. In juni deelt de gemeente mee dat alle besturen een exemplaar van het rapport ontvangen en tot 1 oktober de tijd krijgen voor hun reactie. Aan SKO wordt bovendien gevraagd of eventuele verschillen met de eigen nulmeting van ROB waarover SKO beschikt, gemeld kunnen worden. (Een dergelijke melding van SKO hebben wij niet in de dossiers aangetroffen.)

De schriftelijke reacties die de gemeente ontvangt worden doorgestuurd naar PLANON, die er op reageert.

Uiteindelijk komt de werkgroep pas weer eind april 2000 bijeen, bijna een jaar na het concept van PLANON, dat nu als Meerjarig onderhoudsplan (MOP) wordt omschreven. Doel is de knelpunten om tot overeenstemming te komen te bespreken. Voorgesteld wordt vanaf volgend jaar jaarplannen te maken en dan de punten te ondervangen. De aanwezige besturen gaan akkoord, met de twee afwezigen zal nog overleg worden gevoerd en eind mei komt de werkgroep weer bijeen om het MOP vast te stellen.

Begin mei is er een gesprek met SKO, een van de afwezige besturen. SKO vindt dat de knelpunten aangepast kunnen worden in jaarplannen (behalve een punt over wat er hoort bij de gemeente en het bevoegd gezag), de jaarplannen kunnen in het OOGO besproken worden en de gemeente kan een jaarlijkse inspectie doen. Over instemming met jaarplannen en MOP wil men echter nog nader intern overleg voeren. Aangegeven wordt, dat SKO in 1999 wilde dat de opdracht voor de nulmeting naar ROB zou gaan maar heeft ingestemd met PLANON.

In een vervolggesprek geeft SKO aan niet akkoord te gaan met het MOP van PLANON, ook niet als het punt rond gemeente en bevoegd gezag is gecorrigeerd. Het MOP wijkt teveel af van ROB, waarmee SKO het contract wil houden, men heeft geen vertrouwen in PLANON maar wil de ROB planning aanhouden. Nu wordt gezegd dat in 1999 alleen onder sociale druk van de gemeente is ingestemd. Men ziet ook geen meerwaarde in jaarplannen, maar wil gewoon elk jaar aanvragen blijven doen.

Conclusie

Er is veel tijd, energie en geld gestoken in een hernieuwde nulmeting en een MOP; dat leek terecht vanuit het feit dat alle (vijf) besturen zich vanaf het begin in oktober 1998 conformeerden aan de onderhoudstechnische kant van de uit te voeren nulmeting. In mei 2000 wordt afgaande op de verslagen duidelijk, dat SKO niet wil meewerken en vanaf het begin liever een ander bedrijf had willen hebben dan PLANON.

3.1.4 P&O 1999 en 2000

Voor P&O 1999 waren er 21 aanvragen, het jaar daarop 22 en toen schoot het totale aangevraagde bedrag ineens naar f 4,1 miljoen. Een aanzienlijk deel daarvan (3 miljoen) kwam voor rekening van de herschikking in het (voortgezet) speciaal onderwijs. Omdat Wijchen dit meer als een regionale vraag benaderde werden die aanvragen veelal afgewezen.

SKO speelde hierop in door te zeggen dat de gemeente daarbij inhoudelijke argumenten hanteerde en geen bouwkundige. Men overwoog gebruik te maken van de mogelijkheid om advies te vragen aan de Onderwijsraad. In gesprekken bleek vervolgens, dat SKO al fusiebesprekingen van de Meerdreef met het Merlet College voerde, terwijl de gemeente een voorkeur had voor aansluiting bij het Maaswaal College. De SKO aanvraag werd op het overzicht geplaatst (dus afgewezen) en een gesprek over vervangende huisvesting van de Meerdreef werd aangekondigd.

Omdat toch voor f 1,6 miljoen aan aanvragen werd toegekend, werd het instellen bestedingsplafond besproken. Volgens de wetgeving kan dat per schoolsoort en per groep van voorzieningen, en de gemeente wilde hier beleid voor ontwikkelen.

In het basisonderwijs speelde in diezelfde tijd de klassenverkleining. Scholen ontvingen daarvoor vanaf augustus 2000 extra formatie en conform de VNG brief van maart 1999 kregen scholen in Wijchen tot 1 oktober de tijd voor hun aanvragen (op basis van een tijdelijke wijziging in de verordening).

Conclusie

De gemeente en de schoolbesturen bereiken in het OOGO overeenstemming over P&O 1999 en 2000; de raad stemde ermee in. Vanwege de relatief grote bedragen voor onderwijshuisvesting werd een bestedingsplafond besproken.

3.1.5 Verordeningen 1998 en 1999, evaluatie

In 1996 was bij het vaststellen van de eerste verordening besproken, dat die na twee jaar geëvalueerd zou worden en dat tot die tijd geen grootscheepse wijzigingen zouden worden aangebracht. In verband met kleinschalige wijzigingen werd in maart 1998 het OOGO voorgelegd om een aantal redactionele en technische aanpassingen integraal over te nemen van de VNG. Daarmee werd ingestemd en op 19 mei 1998 trok de raad de eerdere verordening in en stelde de nieuwe verordening vast.

In oktober 1998 meldt de gemeente dat men de evaluatie vóór 1 februari 1999 wil afronden, zodat aanvragen voor P&O 2000 met de nieuwe verordening kunnen worden getoetst. Dat blijkt te optimistisch, want uiteindelijk wordt de evaluatie mei/juni 1999 gehouden en wordt in december overeen-

stemming bereikt over wijzigingen in de verordening.

Al in april 1998 wordt aangegeven dat de interne capaciteit ontoereikend is voor het houden van een evaluatie en dat externe deskundigheid zal worden ingehuurd. De gemeente wil twee offertes vragen en de kosten worden geraamd op f 35-40.000. Voor de opdracht worden vier evaluatiepunten geformuleerd: formele regelgeving en afhandelingprocedure, inhoudelijke vertaling en beoordelingscriteria, prioriteitstelling, mogelijke doordecentralisatie. Eind juli wordt offerte gevraagd aan IME Consult en ICS.

Dat laatste bureau stelt voor om eerst een vooronderzoek te houden en daarna pas de evaluatie. ICS krijgt de opdracht tot het vooronderzoek en besloten wordt dat voor de eigenlijke evaluatie opnieuw beide bureaus offerte zullen uitbrengen. Het verslag van het vooronderzoek verschijnt in december 1998 en bestaat uit drie gedeeltes. Ten eerste worden de beleidsvoornemens uit de nota weergegeven. Daarbij wordt opgemerkt dat Wijchen het thema 'beleidsrijk' heeft aangepakt, hoewel de gemeente zelf aangeeft onderwijskundige ontwikkelingen nog niet geïntegreerd te hebben. Ten tweede is naar de procedure gekeken -- veel is wettelijk verplicht en geregeld in de modelverordening, maar er kunnen keuzes worden gemaakt om het geheel lokaal in te kleuren in overleg met de schoolbesturen (waarvoor enkele varianten worden aangedragen). Ten derde worden nadere criteria en randvoorwaarden geformuleerd voor de (offerte van) de eigenlijke evaluatie.

Nadat in januari 1999 de offerte aanvraag is verstuurd, wordt de opdracht begin maart aan ICS toegekend (aangezien beide offertes elkaar niet veel ontlopen vooral omdat ICS ook al het vooronderzoek heeft gedaan). Begin mei gaat er een brief naar de gemeente en schoolbesturen. Verzoek is om te reageren op de VNG voorstellen van september 1997 en juli 1998 -- de VNG ledenbrief van maart 1999 wordt dus niet meegenomen. Ook wordt gevraagd om een enquête in te vullen. De enquête gaat over de verordening, de beleidsuitgangspunten uit nota, inhoudelijke elementen en prioriteiten, het onderscheiden van deelbudgetten, procesmatige elementen, afstemming van de verordening en het IHP, communicatie tussen gemeente en schoolbesturen.

De deadline was 11 juni 1999 en de notitie met de uitkomsten is gedateerd 24 juni 1999. Dat kon ook betrekkelijk snel vanwege de erg lage respons: van de vijf besturen reageerden er maar twee. De Stichting Interconfessioneel VO Nijmegen-Wijchen reageerde op de actualisatie van de verordening en op de enquête, SKO alleen op de enquête.

De lage respons is zonder twijfel dramatisch voor de hele evaluatie. Het is moeilijk te begrijpen, dat ICS in het evaluatierapport niet ingaat op die respons en de consequenties die deze heeft. In het verslag van het vooronderzoek staan opmerkingen over de noodzaak continu te werken aan draagvlak voor het huisvestingsbeleid, maar nu er geen draagvlak blijkt te zijn om aan een schriftelijke evaluatie mee te werken gaat ICS er niet op in. Niet gemeld wordt of bij de besturen is nagegaan waarom zij niet hebben gereageerd. Vond men de omvang van de brieven van de VNG te groot, de vragen te gedetailleerd of technisch? Had men wellicht wel aan een interview willen meewerken?

In de dossiers is niet teruggevonden of de gemeente ICS heeft aangesproken op de activiteiten die zijn ondernomen om de respons te verhogen. Het rapport van ICS bevat 15 pagina's met bijlagen, waarvan 6 pagina's bevindingen en 1 pagina conclusies en aanbevelingen. Aanbevolen wordt

het beleid gemeentespecifieker in te vullen "aan de hand van een te actualiseren Integraal Huisvestingsplan", waarmee de beleidsnota uit april 1997 wordt bedoeld. Het IHP zou jaarlijks geactualiseerd moeten worden en een daaruit te destilleren 'jaarplan' met begroting zou "ten dele in de plaats van" de jaarlijkse aanvraagprocedure moeten komen. Niet uitgewerkt wordt voor welk gedeelte, zodat de opmerking dat "een groot deel van de 'administratieve rompslomp' kan worden voorkomen" ononderbouwd blijft.

Vanwege die lage respons is de gemeente terughoudend met het gebruik van de onderzoeksresultaten – geheel terecht naar onze mening. Bij de bespreking van de evaluatie in de raadscommissie Onderwijs merkte een lid in verband met de lage respons op: "Er is blijkbaar een discrepantie tussen het optimum wat een individuele school wil en de totaliteit waar een schoolbestuur verantwoordelijk voor is." Dat de communicatie tussen schoolbestuur en scholen een rol speelt bij de onvrede over het huisvestingsbeleid is iets waar we bij de conclusies in hoofdstuk 6 op terugkomen.

Het college besluit eind 1999 de evaluatie voor kennisgeving aan te nemen en de inmiddels vijf brieven van de VNG over de verordening in het OOGO te agenderen. Op 23 november 1999 stemde het OOGO in met de door de VNG voorgestelde wijzigingen, en een maand later stelde de raad de nieuwe verordening vast. Wijchen was nu geheel *up to date* met de verwerking van alle wijzigingsbrieven van de VNG (30 september 1997, 22 juli 1998, 31 maart 1999 en 23 augustus 1999).

Conclusie

De huisvestingsverordening hoeft niet elk jaar bijgesteld te worden, ook niet wanneer de VNG met wijzigingsvoorstellen komt. Dat ligt aan de aard van de voorstellen. Bijvoorbeeld ten aanzien van de jaarlijkse voorstellen over normbedragen voor vergoedingen bevat de verordening een indexeringsartikel (artikel 41).

Wijchen heeft de verordening van 1996 in 1998 bijgesteld en in 1999 alle wijzigingsvoorstellen van de VNG uit de daaraan voorafgaande periode overgenomen. Daarmee was Wijchen *up to date*.

De opdracht van Wijchen aan een extern bureau om de werking van de verordening te evalueren heeft veel geld en tijd gekost, maar geen bruikbare resultaten opgeleverd vanwege de lage respons. Als van de vijf schoolbesturen slechts één beide onderdelen van de evaluatie beantwoordt en een andere alleen een van de twee onderdelen, dan kan de gemeente in feite niets mee. Uit de dossiers blijkt niet, dat de gemeente het onderzoeksbureau op het gebrek aan bruikbare resultaten heeft aangesproken.

3.1.6 P&O 2001 en 2002, Integraal Huisvestingsplan en verordening 2000

Het P&O verscheen vanaf 2001 in een aangescherpt *format*, waardoor sneller duidelijk wordt op welke gronden een aanvraag werd toegekend of afgewezen. In P&O 2001 waren er 21 aanvragen, het jaar daarop 15. Alle besturen konden instemmen met het P&O 2001, alleen Stivo merkte ten aanzien van de afgewezen mediatheek van het Maaswaal College op, dat de gemeente weliswaar formeel juist had gehandeld, maar dat de verordening onvoldoende tegemoetkomt aan onderwijskundige ontwikkelingen. De gemeente gaf aan die ontwikkelingen mee te willen nemen in het op te stellen IHP.

Ondertussen heeft de gemeente namelijk in maart 2000 opdracht gegeven aan ICS om het MOP van PLANON te vertalen naar een IHP en bij de beoordeling van de aanvragen werd daar al naar verwezen. Afgaande op de dossiers die wij hebben gezien is bij deze aanbesteding geen sprake geweest van concurrentie.

Er werd een werkgroep gevormd van gemeente en schoolbesturen, er kwam een stappenplan waarin ook interviews met schoolbesturen waren opgenomen.

ICS gaf over het IHP op 2 mei 2000 een voorlichtingsavond. Daar werd verteld over de flexibele, slimme, duurzame, ondernemende en veilige school en over het voornemen een strategisch plan per school te gaan maken. In een intern advies aan de gemeente werd gesteld, dat er nu tamelijk *ad hoc* besluiten over verbouw en nieuwbouw werden genomen en dat het bestaande onderwijshuisvesting plan dringend geactualiseerd diende te worden.

In februari 2001 lag er een concept IHP waarover in alle gremia werd vergaderd. In de raadscommissie voor OSW werd voor twee scholen snel actie bepleit: de Paschalis en de Boskriek - ook werd gevraagd of de prognoses voldeden omdat een paar scholen constant uit de pas liep.

In augustus 2001 werd in het algemeen besturen overleg een aparte prognose voor Kerkeveld bepleit.

Het bestuur van SSWB gaf in een schriftelijke reactie op het IHP aan, dat na het vastlopen van overleg tussen gemeente en omwonenden van de Boskriek over uitbreiding, een nieuwe school in Kerkeveld vanuit de Boskriek gewenst werd. Voor SSWB was onhelder waarom de gemeente echter één voorziening in Kerkeveld wilde waarin verschillende schoolbesturen zouden samenwerken.

In september 2000 had Interstudie in opdracht van drie besturen en de gemeente gekeken naar zo'n gezamenlijke school en geconstateerd dat men gezien de aanzienlijke verschillen in besturingsfilosofie, cultuur en tradities nog niet toe was aan gemeenschappelijke aansturing van het onderwijs door de verschillende bevoegde gezagen. Laat staan aan het samengaan van besturen, waarvoor draagvlak ontbrak.

In juli 2002 werd door het college ingestemd met een concept IHP 2003. Dat werd vervolgens besproken met schoolbesturen, die instemden maar behoefte aan aanvullend OOGO, een scherpere meerjarenvisie en aan meer inzicht in het onderwijsbudget.

Die laatste behoeften zijn intrigerend, aangezien het bieden van zo'n visie en dat inzicht aan de schoolbesturen bij de doelen van het IHP wordt genoemd.

De verordening onderwijshuisvesting was het laatste gewijzigd in 1999 (behalve de datum van 23 december wordt daarvoor nu ook 28 oktober genoemd). In november gaat het college akkoord met een voorstel aan de raad om de (model)verordening aan te passen conform de wijzigingsvoorstellen van de VNG van september 2000. Na schriftelijke reacties van de schoolbesturen stemt de raad daar op 14 december 2000 mee in.

Conclusie

De totstandkoming van het IHP was lang proces, het duurde ruim twee jaar. Het resultaat had uiteindelijk de instemming van de schoolbesturen, maar die gaven ook aan een scherpere meerjarenvisie te willen en meer inzicht in het onderwijsbudget.

De verordening onderwijshuisvesting wordt in december 2000 geactualiseerd.

3.1.7 Onderzoek naar financiën

Het college wilde juli 2002 onderzoek instellen naar een egalisatiefonds voor aanvragen voor onderwijshuisvesting voorzieningen. De schoolbesturen meenden dat het egalisatiefonds structureel van aard diende te zijn. Door er jaarlijks wat in te stoppen blijft de jaarlijkse begroting beter beheersbaar en weten de schoolbesturen waar ze aan toe zijn. Zo is het fonds te koppelen aan meerjarenbegroting waarin de dekkingsmiddelen zijn vastgelegd. Het onderwijsveld wil meer zicht krijgen op wat de (on)mogelijkheden zijn. Dat vergt nogal wat uitzoekwerk, inkomsten en uitgaven sinds 1997 dienen namelijk in kaart te worden gebracht.

Uiteindelijk krijgt Deloitte & Touche (waarin ICS inmiddels was opgegaan) opdracht om de financiën rond onderwijshuisvesting te onderzoeken. De inhoud van het rapport bespreken wij in hoofdstuk 4.

Het college wilde juli 2002 ook nagaan of aanvullend beleid ten aanzien van ruimtelijke consequenties van onderwijskundige vernieuwingen nodig is. De VNG suggereerde dat met het oog op de vergaande financiële consequenties van dergelijke vernieuwingen. Het rijk heeft extra geld in de algemene uitkering gestopt voor onderwijskundige vernieuwingen; dat niet geoormerkt is en waarvan de raad de aanwending bepaalt, maar het veld wil dat geld toch graag geoormerkt zien.

Het nagaan van dergelijke vragen kan allemaal pas begin 2003 en daarom wordt voorgesteld de deadline voor aanvragen van 'voor 1 februari 2003' verschuiven naar voor 1 april.

De modelverordening is nooit aangepast aan ontwikkelingen in het onderwijs (zoals ICT, individuele begeleiding en taakbeleid docenten) met als motivatie dat gemeenten daarvoor geen middelen krijgen. Maar nu er middelen komen stelt de VNG aanpassing van de verordening voor. Dat is alleen zinvol als een keuze wordt gemaakt om te investeren. Met ingang van 2004 wordt een fors beslag gelegd op beschikbare middelen voor nieuw beleid; verhoging van die middelen is daarom nodig in Wijchen. In 2004 t/m 2007 met 250.000 per jaar en in 2008 met 175.000, zodat vanaf 2008 sprake is van een structurele verhoging van 1.175.000. Het college wil vragen te besluiten over 750.000 in 2004-2006. Als er overschotten komen (in 2003 en 2004) dan kunnen die gereserveerd worden voor egalisatie van te verwachten hoge uitgaven in 2005 en 2006.

In 2001 was al eens voorgesteld om een 'Wijchens onderhoudsmodel' te gaan hanteren. In afwijking van de heersende taakverdeling tussen het bevoegd gezag (van scholen) en de gemeente zouden daarbij de wettelijke taken scherper bij de juiste partij worden gelegd en zou nalatigheid van de één niet nalatigheid voor anderen opleveren. Beheer van onderhoud zou geheel in eigen hand (van de gemeente) komen door taken naar de gemeente te geven die ze opneemt in mantelcontracten. Dat is goedkoper en

de vervangingscyclus groot onderhoud kan zo verlengd worden. Dat zou 520.000 gulden per jaar kosten in de komende 20 jaar, terwijl de huidige storting 530.143 gulden is.

Conclusie

Het college gaf in juli 2002 aan dat zij een onderzoek wilde van alle financiën rond onderwijshuisvesting. Uiteindelijk kreeg ICS daartoe de opdracht. Het college wilde toen ook nagaan of aanvullend beleid in verband met onderwijskundige voorzieningen nodig is. Daarvoor kon pas begin 2003 tijd worden gemaakt.

Nadat eerder een egalisatiefonds en een Wijchens onderhoudsmodel waren besproken, kwamen in 2002 de taakverdeling tussen schoolbesturen en gemeente alsmede reserveringen tot en met 2007 aan de orde.

3.1.8 P&O 2002

In deze paragraaf behandelen we commentaren die het onderwijshuisvestingsprogramma 2002 heeft opgeleverd. We baseren ons daarbij op het dossier van het onderwijshuisvestingsprogramma 2002. Deze bevat verslagen van het OOGO, de aanbiedingsbrief aan de raad en de verslagen van de Raadcommissie en de Raad.

OOGO d.d. 30-10-2001 Programma 2002 (eerste IHP)

- Alle besturen stemmen in met het programma, behalve de Stichting IC VO Nijmegen-Wijchen (Maaswaal College). Het Maaswaal College - zelf niet aanwezig op het overleg - heeft laten weten niet bij het OOGO aanwezig te willen zijn omdat zij vinden dat de procedure niet zorgvuldig gevolgd is. Per brief (26 oktober 2001) stellen zij voor hun aanvraag op te nemen in het programma, met als voorwaarde dat nogmaals getoetst wordt of er sprake is van een capaciteitstekort op de locatie Veenseweg.
- Twee noodlokale Boskriek – de school heeft er recht op, maar de zaak is nog niet geregeld (overleg met omwonenden). De gemeente wacht op de uitkomst van het overleg met omwonenden (door de school) en nieuwe prognoses. De lokalen hebben de hoogste prioriteit.

Dossier 1.851/06 IZ-5737

Aanbiedingsbrief aan de raad:

“Wij zijn tot de overtuiging gekomen om de aanvraag voor uitbreiding van het Maaswaal College locatie Veenseweg onder voorwaarden op het Programma te plaatsen. Bij zowel de aanvraag van het Maaswaal College (onderbouwd door prognoses van VBKO) als bij het toetsend onderzoek van DHV, blijken de prognoses niet te sporen met de meest recente tellingen. Het Maaswaal College had op 1-10-2001 ca. 80 leerlingen meer dan de prognoses één jaar geleden aangaven.”

Conclusie

Onduidelijkheid over prognoses voor het Maaswaal College veroorzaakt spanning. Vraag is echter of men iets verlangt wat onmogelijk is: immers, de gemeente geeft zelf in haar IHP 2003 aan (blz. 64), dat ‘...er geen referentiekader aanwezig is voor het Maaswaal (junior)college. Het toekomstbeeld is daarom moeilijk te schetsen. Hetzelfde geldt voor prognoses.’

Verslag Raadscommissie en Raad

Vragen concentreren zich op de Bolster (eindelijk nieuwbouw) en het VMBO Maaswaal (mag niet te veel kosten). Logisch, want zij vormen 5,5 van het totale programma van 6,2 miljoen.

Er worden geen vragen gesteld over prognoses, de werkwijze van de gemeente of de problemen rond de Boskriek (terwijl de twee noodlokalen nog niet zijn geplaatst en de aanvraag voor 3 nieuwe lokalen wordt afgewezen)

In dat verband worden de volgende twee opmerkingen geplaatst:

"Naar aanleiding van het IHP vraagt de heer de Groot of er scholen zijn die in de knel dreigen te komen. Mevrouw Hendrikse spreekt haar zorg uit omtrent financiering. De normbedragen worden nogal eens opgeschroefd."

(Verslag raadscommissie OSW d.d. 27 november 2001). Deze opmerking verwijst waarschijnlijk de indexatie met 14,45% waarvan melding wordt gemaakt in het Raadsvoorstel - waar dit getal vandaan komt is onduidelijk. De bedragen voor de speellokalen zijn gebaseerd op normbedragen voor 90 m2 zonder vaste voet.

Geconstateerde Bijzonderheden in het programma 2002

- Paschalisschool: Afwijzing uitbreiding met 15^e lokaal (blz11). Deze afwijzing is merkwaardig omdat de school volgens de prognoses recht heeft op uitbreiding.
- Boskriek: Afwijzing uitbreiding 23^e – 25^e lokaal. 'Uitbreiding zou op basis van ouder prognose toegewezen moeten worden. De leerlingtelling van 1-10-2001 komt echter op 514 i.p.v. 581 leerlingen.'

Conclusie

Op basis van verslagen van het (voorbereidend) OOGO vallen weinig conclusies te trekken over het beleidsproces.

De vragen concentreren zich op de Bolster en het Maaswaal College. Dat is terecht omdat deze twee onderwerpen het leeuwendeel vormen van de kosten van het onderwijshuisvestings-programma voor dat jaar (5,5 miljoen op een totaal van 6,2 miljoen). Het Onderwijshuisvestingsprogramma 2002 wordt zonder problemen door de Raadcommissie en de Raad geaccordeerd. Toch bevat het programma enkele bijzonderheden waarover discussie mogelijk was: Afwijzing uitbreiding Boskriek en Paschalisschool. Hier had meer aandacht voor mogen zijn, gezien de ontwikkelingen in 2002 en 2003. Bij de Boskriek is het echter de vraag of deze problemen voorzienbaar waren.

3.1.9 P&O 2003 en verordening 2003

In deze paragraaf behandelen we commentaren die het onderwijshuisvestingsprogramma 2003 heeft opgeleverd. We baseren ons daarbij op het dossier van het onderwijshuisvestingsprogramma 2003. Dit bevat verslagen van het voorbereidend OOGO, het OOGO, de aanbiedingsbrief aan de raad en de verslagen van de Raadcommissie en de Raad.

Dossier 1.851/06 IZ-4510 Voorbereidend OOGO met SKOW d.d. 18-9-2002

- Van der Laan (SKOW) merkt op dat het nieuwe IHP erg volledig is. Dhr. Van der Laan complimenteert hiermee de ambtenaren. De communicatie vanuit de gemeente kan echter beter.

- Voorstander van een fusie tussen de Piekenstulp, 't Kraaiennest en de Bolderberg op één locatie.

Voorbereidend OOGO met SSWB d.d. 17-9-2002

- De gemeente heeft commentaar van SSWB prima in het IHP verwerkt. De gemeente werkt aan de verbetering van de communicatie door het aanwijzen van coördinatoren.
- Speelhoeve: vandalisme veilig maken
- Boskriek: leerling-stop (De noodlokalen zijn in de zomervakantie geplaatst - maar zijn pas opgeleverd 2 weken ná de vakantie. Dit heeft ergernis veroorzaakt).
- De Wingerd: discussie over belangstellingspercentage Bergharen en leerlingprognose.

Voorbereidend OOGO met BCOO d.d. 18-9-2002

Bestuur eist dat met ingang van het schooljaar 2003/2004 een nieuwe basisschool in Kerkeveld staat. De gemeente acht dit niet haalbaar (capaciteitsprobleem).

Een heel stuk over prognoses:

Dhr. Klomp (voorzitter BCOO) zet vraagtekens bij de prognoses voor de scholen in Kerkeveld en Wijchen-Zuid. Voor de Smalle Weegbree en Klim-op is het te verwachten leerlingen-aantal behoorlijk lager dan Pronexus voorspelt. De Boskriek daarentegen laat het omgekeerd beeld zien. Leerlingen in Zuid hebben nauwelijks instroom uit Kerkeveld. *Samen met de wethouder wordt getwijfeld of wel goed wordt gerekend met het belangstellingspercentage voor de scholen! Dhr. Konings belegt op korte termijn een gesprek met Pronexus en de schooldirecteur.* De wethouder merkt nog op dat de directie binnen de gemeente een interne coördinator heeft aangewezen om de levering van de jaarlijkse gegevens aan Pronexus beter te stroomlijnen.

Het IHP 2003 (vs. juli 2002) stelt (blz. 44) ten aanzien van Wijchen-Zuid en de Boskriek: *"Het is te verwachten dat de Boskriek, Smalle Weegbree en Klim-op daarom te maken krijgen met een dalend leerlingenaantal."*

"Door Pronexus is dit echter op dit moment niet in beeld te brengen, daarom lopen de leerlingenaantallen volgens bovenstaande prognoses nu nog op." (Opmerking: dat is logisch, want de prognose in het IHP 2003 is gebaseerd op een leerlingtelling en belangstellingspercentage d.d. 1-10-2001).

Voorbereidend OOGO met St. VO Nijmegen en Maalwaal (Maaswaal College)

De heer van Bennekom (bestuursmanager) heeft waardering voor het concept-IHP.

OOGO d.d. 8-10-2002 (Programma 2003 – IHP)

Geen bijzonderheden.

Begin 2002 is in een raadscommissie gewezen op een brief van de Provincie, waarin zorg werd uitgesproken over de financiering van de onderwijshuisvesting in Wijchen (d.d. 26-11-2001). Aangezien de provincie geen bevoegdheden heeft op dat terrein zou worden nagegaan waarom deze brief is verstuurd. Hoe dat is afgelopen hebben wij uit de dossiers niet kunnen opmaken.

Naar aanleiding van enkele wijzigingsbrieven van de VNG (uit juli en oktober 2001, augustus 2002 en augustus 2003) stelde de raad op 27 november 2003 een nieuwe verordening vast. Volgens de tijdelijke referendumwet moest het college besluiten of er een referendum over gehouden kon worden. Het college besluit de verordening niet zelf referendabel te maken en wil overgaan tot publicatie.

In 2003 wordt bij verschillende gelegenheden gesproken over de bouw van een nieuwe school in Kerkeveld, die als een uitbreiding van de Trinoom wordt omschreven en die in augustus 2004 in gebruik genomen moet worden.

In februari 2003 wordt 50.000 euro uitgetrokken voor één fte tijdelijk bij WZO, voor een forse inhaalslag ten aanzien van onderwijshuisvesting. Eigenlijk zou voor dat beleidsterrein structureel meer capaciteit nodig zijn. Aan de raad is eerder inzicht gegeven in de Wijchense capaciteit in vergelijking met andere gemeenten. Daarbij is sprake van een rapport van Berenschot (dat wij niet hebben gezien).

Conclusie

Op basis van verslagen van het (voorbereidend) OOGO vallen weinig conclusies te trekken over het beleidsproces.

Rondom het programma 2003 is veel materiaal gedocumenteerd. Over materiele zaken hiervan vallen echter weinig conclusies te trekken. Het geheel lijkt goed onderbouwd. Dat over de prognoses een discussie bestaat laat deze conclusie onverlet.

Eind november stelt de raad een nieuwe verordening onderwijshuisvesting vast.

3.1.10 Terugblik op het proces 1997-2003 en hypothese over de onvrede

Wanneer men de onderzochte periode probeert te overzien, dan is om te beginnen duidelijk dat er veel goed is gegaan -- alle Programma's en Overzichten zijn immers na overleg met de schoolbesturen door de raad goedgekeurd. Tegelijkertijd signaleren we enkele steeds terugkerende discussiepunten: de prognoses en de vertaling daarvan naar het recht op onderwijshuisvesting. De spanning tussen enerzijds die formele kant en anderzijds de discussies leidt tot onvrede. Onvrede bij de schoolbesturen, die in het OOGO op hoofdpunten instemmen omdat ze zien wat de mogelijkheden en onmogelijkheden van de beoordelingssystematiek zijn en zien dat de gemeente de aanvragen daarbinnen correct afhandelt, maar die toch het gevoel kunnen houden dat hun scholen onvoldoende geholpen worden. Onvrede ook bij de individuele scholen -- bij directie, team en ouders -- die ver afstaan van de formele processen en dichtbij de dagelijkse problemen van de omvang en kwaliteit van de ruimte.

Gevoelens van onvrede dienen serieus genomen te worden, mede omdat ze het handelen van actoren in het beleidsproces beïnvloeden. In hoofdstuk 4 gaan we daar nader op in wanneer we bekijken of de gemeente dit dilemma kan doorbreken. Hier willen we kijken naar de oorzaken van de onvrede en aangeven hoe diep die kan zitten.

Onze hypothese is, dat de onvrede over het onderwijshuisvestingsbeleid te maken heeft met perceptie en beeldvorming rond wat de gemeente wel en niet vermag op dit terrein. Om dat toe te lichten, geven we hieronder een

overzicht van de reacties rond het meest recente huisvestingsprogramma, 2003. Het dossier daarover (1.851/06 IZ-5947) bevat de volgende aanwijzingen over de oorzaken van de onvrede bij scholen.

- Brief SSWB d.d. 28 juni 2002 over IHP 2003
Boskriek: *"Deze school wordt voor de zoveelste keer geconfronteerd met missers in de planning van huisvesting. Pas in het laatste weekend van de komende zomervakantie kunnen de leraren de noodlokalen gaan inruimen Compensatie in de vorm van een eigen gymzaal zou zeer passend zijn."*
Conclusie: Beeldvorming
- Brief SSWB d.d. 6 november 2002 over IHP 2003
Wingerd: *"verschillen in prognoses in het IHP en welke vanaf internet zijn te destilleren."*
- Brief Roncalli d.d. 26 juni 2002
Huisvestingssituatie is nijpend. Kleutergroep zit in een doorgangsruijnte van de school. Ondersteunende ruimten zijn niet aanwezig (ICT, RT, teamruimte, directeur) etc. De klacht blijkt niet terecht. Het IHP 2003 stelt (blz. 53) namelijk, dat ruimtebehoefte en capaciteit beide 4 groepen bedragen – geen actie dus.
- Brief SKOW d.d. 27 juni 2002 (gemeente antwoord pas op 9 januari 2003!)
De Bolster
De locatie van nieuwbouw is nog steeds niet bekend. In oktober wordt duidelijk of één locatie haalbaar wordt. Het duurt daarna nog 5 jaar voordat de bouw is gerealiseerd. Beeldvorming: *"Dat is ruim 10 jaar na uw belofte uit 1997"*

Paschalisschool

"Het is onverteerbaar dat er noodbouw in containers is toegepast. Onverteerbaar omdat de noodbouw naar verwachting tussen de 5 en 10 jaar gebruikt zal moeten worden. De duur van het gebruik wordt in hoge mate bepaald door RO procedures. De keuze voor de lange procedure wordt voor 100% bepaald door het gebrek aan menskracht bij de gemeente. Dit is niet het probleem van ouders, kinderen en het bestuur. Het gebrek aan slagvaardigheid van de gemeente heeft geleid tot het veel te laat oppakken van de problemen. Er is voldoende overleg, maar de resultaten blijven uit onder het motto van personeelstekort. Het bespreken van het IHP heeft nauwelijks meer zin omdat de uitvoering pas jaren later op gang komt."

"De groei van de Paschalisschool is tijdig gesignaleerd. Helaas heeft de gemeente het tempo van de groei niet bij kunnen houden wegens personeelsgebrek en gebrek aan daadkracht."

Prognoses

Beeldvorming

"Het heeft onwaarschijnlijk lang geduurd voordat er aangepaste prognoses het licht hebben gezien. Het externe bureau heeft een half jaar nodig gehad om een aantal eenvoudige correcties aan te brengen. Ondanks dat blijft de gemeente met dit bureau zaken doen."

Conclusies

- 1 Kennelijk is de kritiek niet alleen gericht op de onjuistheid, maar ook op de trage reactie van Pronexus (en de gemeente). De brieven, met name van het katholieke onderwijs, staan vol met beeldvorming (gebrek aan daadkracht etc.). Doordat de gemeente de brief van het katholieke onderwijs (d.d. 27 juni 2002) pas op 9 januari 2003 beantwoordt, wordt die beeldvorming niet weggenomen.
- 2 Het optreden van de gemeente van zowel financier als bouwheer veroorzaakt onterechte ergernis naar de afdeling onderwijs. Hierbij worden alle problemen (RO, budgetten, bouwplanning) op één hoop gegooid. Zie bijvoorbeeld ook de brief van het BCOO d.d. 18-12-2002, waarin wordt geëist dat de uitbreiding van de Trinoom met ingang van het schooljaar 2005/2006 wordt gerealiseerd. Echter, de gemeente heeft helemaal geen verantwoordelijkheid voor RO-procedures en bouwplannen. De opmerking van de scholen dat dit niet hun probleem is, is wat dat betreft misplaatst. Zij kiezen ervoor om de gemeente als bouwheer op te laten treden

De onvrede bij de schoolbesturen en de scholen is een ding, de inspanningen die de gemeente heeft gedaan een ander. Om de jaarlijkse beoordeling van de aanvragen mogelijk te maken en in te bedden zijn onder meer de volgende activiteiten ondernomen.

Ten eerste is een verordening opgesteld in 1996 en deze is geactualiseerd in 1998, 1999, 2000 en 2003.

Vervolgens is in mei 1997 een nota opgesteld (als vervolg op een nota uit mei 1995), in oktober 2001 een eerste IHP opgesteld dat in 2003 is bijgesteld.

De activiteiten van de gemeente zijn op verschillende momenten ondersteund door externe bureaus:

- Prognose/Pronexus, vanaf 1997: prognoses.
- PLANON, 1998-99: nulmeting gebouwen.
- ICS, 1998-99: evaluatie werking verordening.
- Interstudie, 2000: gezamenlijk bestuurd school in Kerkeveld.
- ICS, 200-2001: IHP.
- Deloitte & Touche, 2002-2003: financiën.

3.2 De Paschalis school

Vanaf het begin van de decentralisatie per januari 1997 spelen er bij de Paschalis twee zaken (die ook al eerder speelden): de gymzaal en de vervanging van noodlokalen plus verdere uitbreiding.

Voor dat tweede punt wordt gepraat over schoolwoningen, in het Programma & Overzicht 1998 wordt voorgesteld er zeven van te bouwen. Uiteindelijk worden dat er zes, waardoor de school aan 13 lokalen komt omdat twee noodlokalen verdwijnen.

De aanvraag voor het bouwen van een nieuwe gymzaal wordt daarin afgewezen, nadat de consequenties van verschillende opties zijn bekeken (naast nieuwbouw ook renovatie en medegebruik van een bestaande andere ruimte - van een tafeltennisvereniging of een sportschool). Als reden wordt gegeven dat de onderhoudsplanning voorziet in beperkte renovaties in 1999, 2009 en 2012; eerder is renovatie niet noodzakelijk. Daarnaast wordt door het aantal klokuren dat volgens de leerling prognoses gymzalen nodig zijn

vervangende nieuwbouw uitgesloten, en is binnen de vastgestelde afstand andere accommodatie beschikbaar. In december 1997 stemt de raad hiermee in en eveneens met de bouw van schoolwoningen. Later zal vanuit de raad de optie van de sportschool die wel wil bouwen opnieuw worden ingebracht.

Dat het bestuur van de Paschalis, SKO, samenwerkt met ROB blijkt bijvoorbeeld bij de aanvraag die januari 1998 wordt gedaan. Paschalis had eerder om de eerste inrichting en meubilair t.b.v. één leergroep gevraagd; de gemeente had dat verzoek afgewezen omdat er recht was op 12 leergroepen en daarvoor aan de gestelde normen was voldaan. Nu geeft Paschalis aan de formatie voor groepsverkleining te willen gebruiken voor een extra groep en dan 14 groepen te willen formeren. Omdat het programma 1999 ontbreekt in de dossiers is het besluit hierover niet terug te vinden, maar uit andere stukken kan worden afgeleid dat het positief was. De prognose van oktober 1999 bevestigt de groeiende ruimtebehoefte, maar de verwachting is ook dat de behoefte aan het 14^e lokaal tijdelijk is.

Het patroon van discussie over prognoses en feitelijke leerlingtellingen lijkt zich jaarlijks te herhalen. Dat zowel de prognoses die de SKO gebruikt als die welke de gemeente gebruikt afwijken van de uiteindelijke tellingen leidt daarbij niet tot relativeringen.

Vaak wijst de gemeente een deel van de aanvragen af omdat volgens de prognoses pas in latere jaren recht ontstaat op extra lokalen, een enkele keer wordt ook de inrichting van een lokaal toegewezen terwijl er niet echt recht op bestaat (in P&O 2000).

De afwegingen van de gemeente bij aanvragen worden steeds weergegeven. Bijvoorbeeld dat hekwerk niet wordt vervangen omdat het geen erfafscheiding is, of tegelbestrating wordt vernieuwd mits de riolering eronder in orde blijft (beide in P&O 2001).

De nieuwe gymzaal blijft spelen en wordt bijvoorbeeld in P&O 2002 afgewezen en betrokken bij een onderzoek naar binnenaccommodaties in de gemeente.

In de discussie rond het IHP speelt de problematiek van de Paschalis een rol, zoals we eerder zagen (in paragraaf 3.1). Over de prognoses wordt in dat verband voorgesteld dat gemeente en scholen dezelfde systematiek gaan hanteren – tot dan toe maakte de gemeente gebruik van Pronexus terwijl sommige schoolbesturen eigen prognoses lieten maken door VBKO. SKO stelt in 2001 enkele tekstredactionele wijzigingen voor om aanvragen niet af te wijzen maar om daarover in het kader van het IHP nader te overleggen.

SKO is een van de schoolbesturen die in Kerkeveld een nieuwe school wil beginnen, maar de gemeente opteert in de discussie rond het IHP voor één onderwijsvoorziening daar en niet voor verschillende scholen met een eigen bestuur.

In 2000 vinden geen uitbreidingen bij de Paschalis plaats.

In 2001 wordt verzocht om uitbreiding met een 15e en 16e lokaal, maar die wordt afgewezen. De motivatie voor afwijzing is valide: de gemeente onderschrijft de behoefte, maar wil gezien ook de geprognosticeerde groei in overleg met de school komen tot een duurzame oplossing – men wil voorkomen dat ieder jaar bijgebouwd moet worden.

In mei 2001 bespreekt de raad naar aanleiding van een spoedaanvraag het voorstel om het Paschalishonk (het oude gebouw van de Paschalis, waarin

nu onder meer majorettes oefenen) aan te passen voor de 15^e en 16^e groep van de Paschalis, een oplossing voor drie jaar. Eerder was het voorstel tijdens een commissievergadering uitgedeeld, maar niet behandeld omdat de leden het IHP nog niet had gezien en geen zin had om steeds ad hoc oplossingen te bespreken.

(In december 2001 wordt de aanvraag voor een 15^e en 16^e lokaal -- in programma 2002 -- afgevoerd omdat daarover inmiddels al in een spoedaanvraag is beslist.)

De gymnastiekzalen van de Paulusschool en de Buizerd hadden nog wel ruimte voor de Paschalis, maar de school maakte liever gebruik van de (ongeschikte) gymzaal aan de Holenbergseweg. Dat antwoordde het college op een brief van het CDA uit januari 2001.

Bij de discussie over een Meerjarig Investerings Plan van de gemeenten, dat betrekking heeft op een breed scala aan beleidsterreinen, wordt in april 2001 gesproken over 5 semi permanente lokalen in 2002/2003 (voor 755.000 gulden).

In oktober 2001 wordt het IHP aangenomen in de raad en daarin staat onder meer een tweede speellokaal voor de Paschalis genoemd (246.394 gulden).

In 2003 wordt via een speedprocedure de school nogmaals uitgebreid met 3 cabines (17^e - 19^e lokaal).

In het programma 2003 wordt voorgesteld de school uit te breiden met 7 tijdelijke lokalen. De constructie die men voor ogen heeft blijkt niet uit het programma. De ruimtebehoefte van de school bedraagt 19 lokalen en de school is dus passend gehuisvest. De uitbreiding met 7 lokalen is kennelijk bedoeld om de huisvesting van de school te herschikken.

De 7 tijdelijke lokalen in combinatie met de 3 cabines (17^e - 19^e lokaal) worden geplaatst bij de voormalige sportschool Rosen. Welke lokalen uiteindelijk verdwijnen is niet duidelijk. Welke groepen van de Paulusschool bij deze operatie betrokken zijn is evenmin duidelijk.

Uit de verkennende interviews is nog de volgende aanvullende informatie gehaald.

Rob van Laan van SKO gaf aan dat de Paschalis is gebouwd bij het begin van de wijk en dat er bij uitbreiding veel met noodlokalen en dislocaties is gewerkt. Op verzoek van de gemeente is dat ook in de vorm van schoolwoningen gebeurd. Zo komt de gemeente wel vaker met plannen, bijvoorbeeld de brede school -- maar wat levert dat onze scholen op?

Over de prognoses is veel gepraat, ook vanwege de teldatum hobbel je eigenlijk altijd achter de feiten aan.

Samenvatting en conclusies

Een van de kenmerken van rekenkameronderzoek is volledigheid. Wat dat betreft moeten wij constateren, dat we te weinig informatie hebben kunnen halen uit de dossiers die ons ter beschikking zijn gesteld om tot een volledige case study te kunnen komen. Bijvoorbeeld bij het samenstellen van onderstaand samenvattend schema bleken er nog gaten in de informatie te zitten.

Schema 3.1 Samenvatting Paschalis

Jaar P&O *	Aantal lokalen	Waarvan tijdelijk	Opmerkingen
1997	9	2	
1998	13	6	Bestaande 2 tijdelijke lokalen weg, 6 schoolwoningen neergezet
1999			P&O 1999 ontbreekt 14° lokaal lijkt toegewezen
2000	14?	7	eerste inrichting 14° en 15° groep gevraagd
2001	16	9	15° en 16° lokaal gevraagd, afgewezen en meenemen in IHP, vanaf 2002 nodig. spoedaanvraag 15° en 16° lokaal mei 2001 toegewezen
2002	16	9	
2003	19	12	spoedprocedure voor 3 cabines (17°-19°); samen met 7 tijdelijke lokalen op dislocatie

* Programma en Overzicht (P&O) 1998 is het eerste, de cijfers over 1997 geven de startsituatie weer.

3.3 De Boskriek

Bij de Boskriek speelt eigenlijk gedurende de hele periode een discussie over de prognoses. Al direct bij de gesprekken en correspondentie over P&O 1998 merkt het bestuur van de school, de Stichting Samenwerkings-scholen Wijchen (SSW) op dat de prognoses structureel veel te laag zijn, dat er geen overleg over de planning is en geen informatie over de nulmeting. Het bestuur vraagt zich af of ze serieus worden genomen. De gemeente zegt dat het verschil tussen de prognose van 493 leerlingen en het werkelijke aantal van 518 per 1-10-97 "geen abnormaal grote afwijking" is en geen aanleiding vormt om een van het huidige prognosemodel afwijkende methode toe te passen. Wel wil de gemeente graag overleg, omdat bij de Boskriek een groei is voorzien na 1998, eerder dan aanvankelijk was voorzien. (In 3.1 hebben we gezien, dat de groei die voor voedingsgebied Zuid was voorspeld ook plaatsvindt, maar dat die bij de Klimop was verwacht.)

De school is in 1989 begonnen, begin 1997 heeft de Boskriek 14 lokalen en in het nieuwe schooljaar wil men starten met 17 groepen, vandaar dat 3 of 4 lokalen erbij worden aangevraagd en een gymnastiek accommodatie. Bij die laatste aanvraag wordt opgemerkt dat de school zeker 50 leerlingen meer verwacht dan de prognoses aangeven, zodat er recht op nieuwbouw ontstaat. De gemeente zal de aanvraag bekijken in verband met een sporthal in Zuid en de raad stemt in december 1997 in met afwijzing.

In 1998 wordt via een spoedprocedure extra ruimte aangevraagd want er blijkt nu recht op 19 permanente lokalen. Er zijn er 12 (permanente) en nagegaan moet worden of de extra lokalen zijn te bouwen in aansluiting op school, misschien tijdelijk, of dat tijdelijke opvang elders (in de Meerdreef school) een optie is. Ondertussen is er overleg met bestuur en omwonenden en de leefbaarheidgroep Zuid.

De procedure voor spoedaanvragen is niet gevolgd, strikt genomen heeft het bestuur nu de termijn is verstreken recht op de voorzieningen. In juli wordt tot tijdelijke opvang elders besloten, 7 lokalen inde Meerdreef voor een jaar.

Voor het reguliere P&O 1999 was door SSW al voorgesteld om in overleg nieuwe prognoses op te stellen en dan op basis van dezelfde getallen te argumenteren. Omdat de nulmeting nog niet was ontvangen, konden de aanvragen niet specifiek zijn dan: voer het geplande onderhoud maar uit. In juni is de nulmeting nog niet klaar (er komt een werkgroep voor) en heeft SSW nieuwe prognoses laten maken.

Voor P&O 2000 wordt vooral de eerste inrichting van het eerder toegewezen nieuwe speellokaal aangevraagd. December 1999 wordt die ook toegekend. Bij P&O 2001 vraagt de Boskriek een 21e en 22e groepsruimte aan, die n.a.v. de prognose en na overleg met omwonenden in tijdelijke vorm wordt toegewezen. Toch spreekt de raad in mei 2001 over een speedprocedure om de Boskriek een 21^e en 22^e groep te geven. Een voorstel dat na moeizaam overleg met de buurt tot stand is gekomen. Bij het Meerjarig Investerings Programma in april 2001 wordt besproken dat het tijdelijke gebouw uit De Geer, dat bij de Boskriek is neergezet en opgeknapt, vervangen gaat worden door nieuwbouw (voor ca 4,5 miljoen gulden). Zes lokalen worden ingebracht in de school in Kerkeveld (waarvan 2 lokalen al zijn bekostigd via programma 2001).

Vervolgens wordt bij P&O 2002 een 23^e – 25^e groepsruimte gevraagd. Op basis van de prognoses ('oude') zou daar recht op bestaan, maar nu de leerlingaantallen per 1-10-2001 op 514 i.p.v. 581 uit blijken te komen wordt het verzoek toch afgewezen. Ook op de aanvraag voor een nieuwe gymzaal wordt negatief beslist. En hetzelfde geldt voor het verzoek tot het stichten van een basisschool in Kerkeveld wordt in verband met het plan voor één voorziening in het kader van het IHP. De argumentatie van de Boskriek was, dat de school sinds de oprichting in 1989 een tomeloze groei doormaakt, chronische huisvestingsproblemen heeft als grootste basisschool in Wijchen, en dat het overleg over uitbreiding tussen gemeente en omwonenden vastgelopen is. Als basis voor de nieuwe school kan een dependance van de Boskriek gaan functioneren vanaf 2002-2003.

In oktober 2001 stuurden de ouders van Boskriek een brief dat zij een dependance in Kerkeveld geen goede oplossing vonden maar een nieuwe school wel. Diezelfde maand worden tijdens een vergadering van de commissie onderwijs namens de ouderraad 180 handtekeningen aangeboden, terwijl er 40 mensen op de publieke tribune zitten. In de discussie in de commissie blijkt, dat de betrokken schoolbesturen het niet eens zijn over die ene gezamenlijke school en dat er in de commissie zorgen leven over de identiteit en het klassikale lesgeven. De voorzitter geeft aan dat de prognoses voor de Boskriek ook te hoog zijn, omdat er in Kerkeveld / Wijchen Zuid 420 woningen minder zijn gebouwd dan gepland. Bij de Boskriek aan de Oudelaan is met 22 lokalen geen groei meer mogelijk, daarom nu in Kerkeveld groei opvangen (waar al zo'n 10% van de leerlingen vandaan komt). Met alle schoolbesturen kijken of Trinoom ook regulier onderwijs kan geven, dus niet nog meer scholen toevoegen. Het voorstel is om 50.630 gulden te bestemmen voor aanpassing van een semi-permanent gebouw voor de Boskriek, in herfstvakantie uit te voeren. Het bedoelde gebouw is destijds verplaatst uit De Geer naar de Oudelaan. Het voorstel wordt ter plekke uitgereikt, waarover aantal raadsleden vallen. De wethouder geeft aan, dat het door onvoldoende capaciteit is blijven liggen. De meerderheid is positief over het voorstel.

Eind 2001 blijkt tijdens het OOGO en een raadscommissie, dat de twee toegewezen noodlokalen nog steeds niet zijn geplaatst. Voor het schooljaar

2002-2003 heeft de Boskriek vervolgens een leerling-stop afgekondigd. De in de zomer van 2002 geplaatste noodlokalen werden pas twee weken na het begin van het schooljaar opgeleverd. Het schoolbestuur spreekt van missers in de planning van huisvesting ('voor de zoveelste keer').

Uit de verkennende interviews is nog de volgende aanvullende informatie gehaald.

Theo van Rossum was lange tijd directeur van de Boskriek. In de beginjaren gebruikte hij prognoses van VBKO, later verwerkte hij eigen ervaringsgegevens en dat werkte beter dan de prognoses van de gemeente. Toen de Boskriek op een bepaald moment een leerlingstop invoerde, kon de gemeente die niet in de prognoses verwerken. Het voedingsgebied was helder en toen de Trinoom ook jaarklassen onderwijs naast Montessori ging aanbieden, was dat bijvoorbeeld te merken op de Boskriek.

Er is veel gesproken over uitgangspunten en prognosecijfers. Rond 2001 is al een keer gesproken met de betrokkenen om op één lijn te komen, maar die bijeenkomst heeft geen vervolg gekregen. Later is in het OOGO besloten vanaf 2004 samen met VBKO prognoses te gaan werken.

Er is veel gewerkt met noodlokalen. De buurt was ook betrokken en heeft een laatste uitbreiding gedoogd voor een periode van maximaal vijf jaar.

Ten aanzien van de gymzaal is van uitstel afstel gekomen.

Verschil tussen de periode voor en na 1997 is er eigenlijk niet. De gemeente was bereid te luisteren en te praten, maar wat dat opleverde viel tegen.

Soms kwam de huisvesting ook negatief in de krant, bijvoorbeeld rond acties van ouders. Voor de Boskriek hebben ouders een keer een jaar een containerlokaal gehuurd.

Samenvatting en conclusies

Een van de kenmerken van rekenkameronderzoek is volledigheid. Wat dat betreft moeten wij constateren, dat we te weinig informatie hebben kunnen halen uit de dossiers die ons ter beschikking zijn gesteld om tot een volledige case study te kunnen komen. Bijvoorbeeld bij het samenstellen van onderstaand samenvattend schema bleken er nog gaten in de informatie te zitten.

Schema 3.2 Samenvatting de Boskriek

Jaar P&O *	Aantal lokalen	Waarvan tijdelijk	Opmerkingen
1997	14	2	
1998	14	2	3 a 4 lokalen aangevraagd; afgewezen in verband met voldoende vierkante meters
1999	20	8	P&O 1999 ontbreekt; 19 ^e en 20 ^e groep aangevraagd; 7 tijdelijke lokalen in Meerdreef toegewezen
2000	20	8	
2001	22?	10	2 tijdelijke aangevraagd (21 ^e en 22 ^e); toegekend
2002	22	10	3 aangevraagd; afgewezen, want Trinoom gaat ook jaarklassen systeem invoeren naast Montessori en gegevens teldatum corrigeren prognose
2003	22	10	

* Programma en Overzicht (P&O) 1998 is het eerste, de cijfers over 1997 geven de startsituatie weer

4 De financiën

De rekenkamer commissie wil inzicht in of het beschikbaar gestelde budget voor onderwijshuisvesting in de periode 1998-2003 voldoende is geweest. Daarnaast wil zij weten of het budget effectiever ingezet had kunnen worden. Hierbij spelen vragen als:

- Zijn de budgetten volgens de regels toegekend?
- Wat hadden de kosten geweest indien tijdelijke huisvesting in de vorm van permanente huisvesting was gerealiseerd?

Onze toets is gebaseerd op de jaarprogramma's en het rapport van Deloitte en Touche. Daarnaast bezitten wij raadsvoorstellen voor budgetverhoging van de Speelhoeve en de St. Jozefschool – Niftrik. Deze stukken bij elkaar geven geen volledig beeld. Wij missen o.a. het jaarprogramma 1999 en de spoedaanvragen van de Paschalisschool in 2002/2003.

Om een oordeel te kunnen vellen over de effectiviteit en de rechtmatigheid waarmee budget beschikbaar is gesteld voor onderwijshuisvesting, dient te kunnen worden vastgesteld hoeveel geld uiteindelijk is uitgegeven aan onderwijshuisvesting. Het rapport van Deloitte & Touche is hiervoor slechts beperkt bruikbaar, omdat dit een financieel overzicht geeft op geaggregeerd niveau. Een overzicht van uitgaven per project is niet gegeven.

Onze informatie is dus gefragmenteerd. Desondanks zijn conclusies te trekken uit de aangeleverde informatie.

Grafieken en tabellen rond financiën staan in bijlage 2.2.

4.1 Programma's

In de programma's die wij bestudeerd hebben, blijkt dat Wijchen zorgvuldig is omgegaan met de toekenning van huisvestingsaanvragen. Zo nu en dan wordt meer toegekend dan de verordening toeschrijft. Daarbij wordt echter altijd zorgvuldig vermeld wat de verordening voorschrijft en op welke gronden men daar van af wil wijken. Met name de programma's 1998 en 2000 zijn wat dat betreft uitvoerig. Voorbeelden hiervan zijn de uitbreiding van de toekenning van de uitbreiding van de Paschalisschool en de afwijzing van de aanvragen voor uitbreidingen met een gymzaal van de Passchalisschool en de Boskriek (programma 1998). In het programma 2000 zijn de uitbreidingen van de St. Jozefschool - Niftrik (uitbreiding met 128 m2 permanent) en de Buizerdschool (uitbreiding met 2 noodlokalen) zorgvuldig gemotiveerd. Op de St. Jozefschool komen we later terug omdat hier een budgetoverschrijding heeft plaatsgevonden.

Programma's – 1998, 2000, 2001

In de programma's worden budgetten toegekend aan de hand van normbedragen. Geheel vlekkeloos gaat deze budgettering niet. In de programma's 1998 en 2000 en 2001 zijn deze bedragen niet altijd geïndexeerd naar het betreffende jaar. Daarnaast valt op dat de toegekende budgetten voor 'eerste inrichting' van lokalen hoog zijn. Omdat de omschrijving van deze budgetten summier is, is niet te achterhalen of de berekening van deze budgetten correct zijn. Ook de budgetten voor onderhoud zijn niet te verifiëren. Opnieuw valt hier op dat zorgvuldig wordt beoordeeld: toekenningen worden

zorgvuldig gemotiveerd. Saillant detail is de vervanging van de boeiboorden van de Paschalisschool. In 1998 wordt deze aanvraag afgewezen (geschatte kosten fl. 52.000) en in 2001 wordt de aanvraag opnieuw ingediend – nu echter voor een bedrag van fl 100.970. De aanvraag wordt gehonoreerd.

Programma 2002 en 2003

In de programma's worden budgetten toegekend aan de hand van normbedragen. In dit programma wordt een toeslag op het normbedrag van 15% geïntroduceerd. Het geheel is opnieuw goed onderbouwd.

4.2 Andere raadsvoorstellen m.b.t. huisvesting

Naast de onderwijshuisvestingsprogramma's hebben we de beschikking over de raadsvoorstellen voor extra budget van de St. Jozefschool – Niftrik (raadsvoorstel d.d. 13-12-2001) en de Speelhoeve. In tegenstelling tot de jaarprogramma's zijn deze voorstellen onzorgvuldig onderbouwd.

De notitie aan de raad stelt voor het budget voor de uitbreiding van de Jozefschool (Programma 2000) te verhogen met fl. 209.215. Het totale budget wordt daarmee fl. 560.000.

Als motivatie wordt gegeven dat:

- 1 Te lage normvergoeding (het budget was gebaseerd om een normvergoeding uit 1997);
- 2 Het monumentale karakter van de school heeft een kostenverhogend effect;
- 3 Extra kosten door aankoop grond (eigendom schoolbestuur);
- 4 Onderdimensionering (de school heeft recht op 420 m² ipv 348 m²).

Dit voorstel roept vragen op omdat het strijdig is met het besluit voor uitbreiding uit het onderwijshuisvestingsprogramma 2000. Daarin wordt het volgende vermeld:

'Uitgaande van een stabiele instroom heeft de school tot 2010 recht op een vloeroppervlak van 420 m². Nadien kan worden volstaan met 315 m². De school beschikt thans over een oppervlakte van 348 m², waarvan 220 m² voor het hoofdgebouw en 128 m² voor het noodlokaal Voorstel: Of-schoon de school slechts recht heeft op een vloeroppervlakte van 315 m², een vervangende nieuwbouw van het huidige lokaal tot 128 m² permanent toestaan.'

Het besluit voor het onderwijshuisvestingsprogramma motiveerde zorgvuldig waarom een uitbreiding tot slechts 348 m² werd toegestaan. De redenen voor een extra budget worden onvoldoende onderbouwd om ze te kunnen toetsen op validiteit. Nergens wordt vermeld of de extra kosten door het monumentale karakter worden veroorzaakt, door eisen van de welstandscommissie of door andere oorzaken. Ook worden geen alternatieven geboden om de uitbreiding goedkoper tot stand te brengen. Waarom worden de grondkosten nu pas opgevoerd? Het geheel geeft ook de indruk van een weinig doordachte oorspronkelijke aanvraag door het schoolbestuur.

Bij het raadsvoorstel om extra budget voor de Speelhoeve worden eveneens onvoldoende toegelicht om ze te kunnen toetsen op validiteit. Er worden bijvoorbeeld f 60.000 extra kosten opgevoerd voor werkzaamheden voor architect en adviseurs. Het raadsvoorstel vermeldt: "Een eerdere planwijziging is ontstaan na het terugbrengen van het aantal m² gebouwoppervlak van plm. 525 m² naar

Het totaal van de hiervoor gemaakte kosten bedraagt plm. f 60.000,-." Extra kosten voor adviseurs zijn alleen een argument indien oorspronkelijke toekenning (in 1996) uitging van een uitbreiding met 525 m². In dat geval valt de school en de architect namelijk niet te verwijten dat men een uitbreiding heeft ontvangen van 525 m².

De ontwikkeling van de lasten voor onderwijshuisvesting zijn volgens het Deloitte-rapport als volgt

		1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
		€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€
kosten	kapitaallasten	1.763.092	1.728.029	1.666.492	1.586.500	1.633.392	1.694.964	1.431.891	1.947.954	2.126.984	2.737.602	2.780.948
	correcties											
	jaarrekening	462.666	473.997	590.988	586.480	599.658						
	overige lasten							660.979	802.735	880.376	902.665	951.146
	onderuitputting											
	kapitaallasten							-169.947	-265.494	-76.252	-318.561	-60.321
		2.225.758	2.202.026	2.257.480	2.172.980	2.233.050	1.694.964	1.922.923	2.485.195	2.931.108	3.321.706	3.671.773
inkomsten	alg. uitkering	2.343.107	2.249.775	2.225.559	2.329.561	2.467.162	1.845.772	2.249.794	2.289.165	2.329.226	2.369.987	2.411.462
budget (restant)		117.349	47.749	-31.921	156.581	234.112	150.808	326.871	-196.030	-601.882	-951.719	-1.260.311

Vanaf 2004 ontstaat naar verwachting een tekort van ca. € 200.000. Dit tekort wordt veroorzaakt door de opname van een post voor onderwijskundige vernieuwingen van ca. € 200.000. Daarnaast drukken hoge investeringen als gevolg van de programma 2002 en 2003 (resp. € 2.770.245 en € 2.258.474) pas in 2004 volledig op het budget. Tenslotte wordt het tekort ook veroorzaakt door een verhoging van de eigenaarslasten. Deloitte en Touche neemt aan dat deze lasten in 2004 stijgen van € 660.979 naar € 802.735.

In 2006 neemt het te verwachten tekort nogmaals toe met € 400.000 tot ca. € 600.000. Dit extra tekort ontstaat grotendeels door de uitbreiding het Maaswaal-College.

Het beschikbaar gestelde budget voor onderwijshuisvesting was tot 2003 voldoende. Het tekort daarna ontstaat door toename van de eigenaarslasten (belasting, verzekeringen ed.) en door de vele nieuwbouwplannen in het

programma 2003 en verder:

- 7 noodlokale Paschalisschool: kapitaallasten ca. € 200.000 / jaar
- Uitbreiding Maaswaal-college: kapitaallasten ca. € 70.000 / jaar
- Onderwijskundige vernieuwingen: kapitaallasten ca. € 200.000 / jaar
- Nieuwbouw Maaswaal-college: kapitaallasten ca. € 350.000 / jaar
- Maaswaal-college uitbreiding Veense weg € 100.000 / jaar
- Nieuwbouw Zonnegaard kapitaallasten ca. € 120.000 / jaar
- Passchalisschool, sloop en nieuwbouw: kapitaallasten ca. € 140.000 / jaar

4.4 Noodbouw vs permanente bouw

Met betrekking tot tijdelijke huisvesting zijn de volgende financiële vragen relevant: Wat is er uitgegeven aan tijdelijke huisvesting? Wat waren de consequenties geweest indien op plaatsen waartoe daar op grond van de geldende criteria aanleiding toe was, permanente onderwijshuisvesting was geplaatst, wat waren dan de geraamde kosten voor uitbreiding of nieuwbouw geweest?

In de programma's 1998-2003 komen de volgende voorstellen voor permanente huisvesting voor:

Programma				Budget	Normbedrag
			aantal	tijdelijke	permanente
2000	Buizerdschool	uitbreiding met noodlokalen (11e en 12e groep)	2	fl. 284.433	fl. 623.000
2001	Wingerd	uitbreiding met 1 noodlokaal	1	fl. 144.870	fl. 414.000
2001	Boskriek	uitbreiding met 2 noodlokalen (21e en 22e)	2	fl. 422.500	fl. 664.000
2002	Paschalis	tijdelijke uitbreiding 1 lokaal (15e lokaal)	1	fl. 246.394	fl. 465.000
2002	Paulusschool	tijdelijke uitbreiding (1 lokaal)	1	fl. 246.394	fl. 465.000
overig	Paschalis	spoedaanvraag: tijdelijke uitbreiding 1 lokaal (16e lokaal)	1	?	fl. 465.000
overig	Paschalis	spoedaanvraag: tijdelijke uitbreiding 3 lokalen (17e-19e lokaal)	3	?	fl. 1.028.000
2003	Paschalis	tijdelijke uitbreiding 7 lokalen - incl. verplaatsing	7	fl. 1.773.987	fl. 2.152.000
			18	fl. 3.118.578	fl. 6.276.000

Hierbij is er vanuit gegaan dat de uitbreiding van de Paschalisschool met schoolwoningen telt als een permanente uitbreiding.

In totaal zijn 18 noodlokale in de periode 1998-2003 gerealiseerd. Het budget voor deze uitbreidingen was ca. 3.100.000 (kapitaallasten ca. € 360.000) – de kosten voor de spoedaanvraag van de Paschalisschool zijn onbekend en daarom niet meegenomen. Kosten van deze uitbreidingen in permanente vorm is ca. € 6.300.000 (kapitaallasten ca. € 480.000). Tijdelijke huisvesting heeft een kortere afschrijvingsduur – vandaar dat de kapitaallasten van tijdelijke huisvesting verhoudingsgewijs hoger zijn dan bij permanente huisvesting.

Is er gewerkt met een normstelsel of met een offertelijn?

In de onderwijshuisvestingsprogramma's voor permanente uitbreidingen en inrichting van lokale wordt gewerkt met een normstelsel. Voor onderhoud en tijdelijke huisvesting zijn bedragen toegekend – voor zover wij kunnen zien – op basis van ramingen/offertes.

Is dat werk openbaar aanbesteed, zijn er kostenvergelijkingen gemaakt, is er onderhandeld met leveranciers/aannemers?

Onbekend. (Tijdens de bespreking van het huisvestingsonderzoek in de

rekenkamercommissie in januari 2004 is besproken, dat deze vraag uitgezet zou worden binnen het ambtelijk apparaat.)

Hoe is de besluitvorming rondom het budget voor onderwijshuisvesting tot stand gekomen?

Het rijk heeft een bedrag voor onderwijshuisvesting in het gemeentefonds gestort, die in de algemene uitkering aan gemeenten wordt uitgekeerd door middel van een bepaalde verdeelsleutel. Het college heeft begrotingsvoorstellen gedaan voor het budget voor onderwijshuisvesting in Wijchen, en de raad heeft de begrotingen vastgesteld.

4.5 Conclusies

In de programma's die wij bestudeerd hebben blijkt dat Wijchen zorgvuldig is omgegaan met de toekenning van huisvestingsaanvragen. Indien wordt afgeweken van de verordening wordt zorgvuldig vermeld wat de verordening voorschrijft en op welke gronden men daar van af wil wijken.

Van de huisvestingsvoorstellen buiten het reguliere onderwijshuisvestingsprogramma om hebben wij geen compleet beeld. De voorstellen die wij hebben gezien (St. Jozef en Speelhoeve) geven een beeld van onzorgvuldigheid – er wordt afgeweken van het onderwijshuisvestingsprogramma en de verordening zonder een goede onderbouwing.

In de programma's 1998-2003 is ca. € 3.100.000 begroot voor tijdelijke huisvesting van 18 lokalen. Wat de werkelijke uitgaven zijn geweest is niet bekend.

Indien de 18 noodlokalen direct waren gerealiseerd als permanente huisvesting waren de lasten voor huisvesting op de gemeentelijke begroting ca. € 120.000 per jaar hoger geweest - er van uitgaande dat de permanente huisvesting binnen de normbedragen kan worden gerealiseerd. Deze vergelijking houdt geen rekening met mogelijke ophogingen van het budget in de onderwijshuisvestingsprogramma's.

In de onderwijshuisvestingsprogramma's voor permanente uitbreidingen en inrichting van lokalen wordt gewerkt met een normstelsel. Voor onderhoud en tijdelijke huisvesting zijn bedragen toegekend – voor zover wij kunnen zien – op basis van ramingen/offertes.

Of uitbreidingen openbaar zijn aanbesteed en/of kostenvergelijkingen zijn gemaakt en onderhandeld is met leveranciers, is onbekend.

5 Het toetsingskader voor de beoordeling

Een belangrijk kenmerk van rekenkameronderzoek is, dat er een beoordeling plaatsvindt aan de hand van een expliciet normenkader. Normen kunnen onder meer ontleend worden aan wet- en regelgeving, beleidsdocumenten, wetenschappelijke- en vakliteratuur, en professionele inzichten. Het normenkader biedt de rekenkamer een handvat bij het beantwoorden van de vraag wanneer zij iets goed vindt en wanneer fout. Door het normenkader expliciet te maken wordt de beoordeling transparant en dat is ook belangrijk voor de communicatie met het bestuur.

5.1 Toetsingskader

Het door ons voorgestelde toetsingskader bevat twee groepen criteria, een met algemene criteria voor een rekenkamer en een met criteria meer specifiek voor onderwijshuisvesting.

De algemene criteria worden vaak voorgesteld als de drie E's van rekenkameronderzoek: '*economy, efficiency and effectiveness*'. Aan de hand daarvan wordt bepaald of gemeente en burgers 'waar voor hun geld' krijgen. (Overigens is er onder rekenkamers discussie over de vraag of niet volstaan kan worden met de laatste twee E's, omdat 'zuinigheid' ook als onderdeel van efficiency kan worden opgevat.)

- *Economisch* -
Tegen minimale kosten de gevraagde kwaliteit realiseren; dat vergt heldere regels en procedures.
- *Efficiënt*
De beschikbaar gestelde middelen dienen efficiënt te worden ingezet en zoals het werd beoogd; dat vergt concurrentie op prijs via offertes, kostenbewaking, en dergelijke.
- *Effectiviteit*
De gestelde doelen worden gehaald, de prestaties worden geleverd zoals beoogd; om dat na te kunnen gaan is monitoring en evaluatie nodig.

De specifieke criteria vormen zowel een uitwerking als een aanvulling op de algemene criteria, gericht op het gebied van onderwijshuisvesting.

- *Data*
De basis voor onderwijshuisvestingsbeleid wordt gevormd door vraag en aanbod en beschikbare middelen. Daarom is het van cruciaal belang dat de gegevens over vraag (leerlingprognoses) en aanbod (bestaande voorraad) betrouwbaar en valide zijn.
- *Beleid*
Het beleid dient SMART te zijn geformuleerd: specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden. Ook dienen hoofddoel en subdoelen onderscheiden te worden. Besluitvorming dient in overeenstemming te zijn met dit beleid; eventuele afwijkingen dienen beargumenteerd te worden.
- *Financiën*
De beschikbaar gestelde middelen dienen voldoende te zijn om het gewenste beleid te kunnen realiseren.

In onderstaand schema worden de vijf criteria samengevat. In de eerste kolom worden ze genoemd, in de tweede toegelicht en in de derde worden elementen genoemd waaraan kan worden afgelezen of aan de criteria wordt voldaan.

Schema 5.1

Economisch en efficiënt	Zuinig, kosten/baten	Regels en procedures, norm-bedragen
Effectief	Doelbereiking	Monitoring en evaluatie
Gegevens	Prognoses e.d.	Kwaliteit (valide en betrouwbaar)
Beleid	Transparant	SMART, hoofddoel en subdoelen
Financiën	Voldoende, te verantwoorden	Rechtmatig, in verhouding met doel

Het zo weergegeven toetsingskader is in beginsel bruikbaar voor elk rekenkameronderzoek naar onderwijshuisvesting. Gelet op de vraagstelling van het onderzoek in Wijchen zijn niet alle criteria onderzocht en dus relevant. Voor de vraagstelling en de bevindingen in dit rapport zijn met name relevant:

- gegevens: prognoses;
- beleid: besluitvormingsprocessen;
- financiën: uitgaven, mogelijke financiële consequenties ander beleid.

In paragraaf 5.2 wordt een uitwerking van het beoordelingskader geboden, dat Capelle aan den IJssel heeft gebruikt.

De rekenkamercommissie wil vaststellen wat er goed is gegaan en wat fout. Op de vraag of een glas halfvol is of halfleeg zal door een rekenkamer altijd "halfleeg" worden beantwoord, omdat de expliciete norm waaraan moet worden voldaan zo is geformuleerd, dat het glas naar het oordeel van de rekenkamer vol moet zijn.

Het uiteindelijke oordeel over het onderwijshuisvestingsbeleid in Wijchen laten wij graag aan de rekenkamercommissie, dat is ook iets dat beter na de te voeren gesprekken in de bestuurlijke nota geveld kan worden. Wat wij hier wel bieden is een aanzet voor een toetsingskader.

5.2 Vergelijking met andere gemeenten

Op verzoek van de rekenkamercommissie is ook een vergelijking gemaakt tussen Wijchen en een of meer andere gemeenten. Die vergelijking kan zich richten op twee aspecten. In de eerste plaats op het door andere lokale rekenkamerfuncties gehanteerde toetsingskaders en in de tweede plaats op de bevindingen en de beoordeling daarvan aan de hand van het kader. In ieder geval de vergelijking van de toetsingskaders kan in dit hoofdstuk worden geplaatst. De vergelijking van de bevindingen en beoordeling kan ook in het hoofdstuk over de conclusies worden opgenomen, maar om pragmatische redenen plaatsen wij die hier.

Door Wijchen te spiegelen aan andere gemeenten kan een dimensie worden toegevoegd aan het antwoord op de vraag wat er goed en niet goed gaat in Wijchen.

In de offerte hebben wij het rekenkameronderzoek van Capelle aan den IJssel als vergelijkingsmateriaal genoemd, en dat is inderdaad het enige ons

bekende rapport waarin ook met een toetsingskader wordt gewerkt. In Spijkenisse en Alphen aan den Rijn hebben (voorlopers van) de rekenkamercommissie ook naar onderwijshuisvesting gekeken, maar daarbij is geen beoordeling aan de hand van een expliciet kader gegeven. Om die reden richten wij de vergelijking vooral op Capelle, terwijl we van Spijkenisse en Alphen alleen de bevindingen en conclusies samenvatten. De genoemde gemeenten hebben overigens veel meer inwoners dan Wijchen (namelijk 65-75.000 tegenover ca 40.000) en dat verschil in schaal kan in het achterhoofd gehouden worden bij de vergelijking.

Het toetsingskader

De rekenkamer van Capelle aan den IJssel heeft het toetsingskader voorgelegd aan de portefeuillehouder en de meest betrokken ambtenaren om "het realiteitsgehalte en de acceptatie van de normen te vergroten". Anderzijds wordt aangegeven, dat het normenkader een "ideaaltypische schets van het beleidsterrein" vormt.

Samengevat bevat die schets de volgende elementen:

Vormgeving onderwijshuisvestingsbeleid

- Het beleid dient hoofddoelen aan te geven alsmede daarvan af te leiden subdoelen en uit te voeren activiteiten.
- De doelen dienen in specifieke en meetbare termen te zijn geformuleerd; daarbij dienen prestatie indicatoren te zijn vastgesteld; en aangegeven dient te zijn binnen welke termijn realisatie is beoogd.
- Randvoorwaarden als personele implicaties en financiële dekking dienen benoemd te zijn.
- Beleid en budget dienen draagvlak in de raad te hebben.

Effectiviteit

- Instrumenten van monitoring en evaluatie dienen op alle niveaus aanwezig te zijn.
- Prestatiemeting aan de hand van indicatoren dient plaats te vinden.
- De doelstellingen van beleid dienen te worden bereikt via de uitvoering van de voorgenomen activiteiten; de activiteiten dienen conform plan uitgevoerd te worden.

Efficiency

- Prognoses naar ruimtebehoefte en vraag naar voorzieningen dienen methodisch verantwoord opgesteld te worden en periodiek afgezet te worden tegen de werkelijke behoefte en voorzieningen.
- De uitvoering dient te voldoen aan de relevante wet- en regelgeving.
- Er dient sprake te zijn van expliciete en heldere toewijzing van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden; en van adequaat toezicht en controle op de uitvoering.
- Het onderwijshuisvestingsbeleid en -programma dienen onderdeel te zijn van de reguliere planning & control cyclus.
- Er dient regulier overleg gepleegd te worden tussen gemeente en betrokkenen in het veld.
- De informatievoorziening dient te voldoen aan de eis van beschikbaarheid (tijdig bij de juiste personen), juistheid (betrouwbaar, valide), efficiëntie en relevantie.

Financiën

- Jaarlijks dienen per school en categorie financiële ramingen vastgesteld te worden; de vastgestelde budgetten dienen verantwoord te zijn opge-

steld en jaarlijks afgezet te worden tegen de gerealiseerde bedragen (waarbij afwijkingen of verschillen worden toegelicht).

- De gemeente dient inzicht te hebben in de ontwikkeling in de tijd van de kosten, investeringen en voorzieningen; daarbij dienen toevoegingen en/of onttrekkingen aan voorzieningen inzichtelijk en met redenen onderbouwd te zijn.
- De gemeente dient inzicht te hebben in de verhouding tussen de gemeentelijke kosten en de middelen uit het gemeentefonds die aan onderwijshuisvesting kunnen worden toegerekend.

Deze lijst van elementen waarop getoetst kan worden is even relevant als lang. De lijst kan geordend worden naar de thema's vormgeving, effectiviteit, efficiency en financiering, waardoor nog scherper duidelijk wordt dat deze lijst past bij het toetsingskader dat wij in paragraaf 4.1 meer globaal hebben geformuleerd. De rekenkamercommissie van Wijchen kan naar onze mening zowel bij de beoordeling als bij de aanbevelingen aan de gemeente haar voordeel doen met de uitgewerkte lijst van Capelle.

De bevindingen

De belangrijkste bevindingen in Capelle aan den IJssel zijn, dat de gebrekkige vormgeving van het onderwijshuisvestingsbeleid heeft geleid tot onvoldoende sturing en toezicht, alsmede dat de uitvoeringspraktijk niet meer in overeenstemming is met de formele verordening.

Aanvankelijk ontbrak een beleidskader en toen er een beleidsplan kwam voldeed dat niet aan de eisen (zoals SMART). Door het ontbreken van meetbare doelen is nu geen meting van de effectiviteit mogelijk. Ook een systeem voor monitoring ontbreekt. Confrontatie van prognoses met realisatie vindt niet plaats, de informatievoorziening is zwak ontwikkeld, de toedeling van taken en verantwoordelijkheden is niet geheel helder. Alleen met grote inspanning is inzicht te verkrijgen in de lasten voor onderwijshuisvesting. De gemeente heeft onvoldoende zicht op de verhouding tussen de lasten en het zogenoemde 'fictieve' budget uit het gemeentefonds.

In Alphen aan den Rijn heeft een voorloper van de rekenkamercommissie een extern bureau onderzoek laten doen naar de besteding van de (structurele en incidentele) financiële middelen voor onderwijshuisvesting. Nadat de gemeente de laatste jaren behoorlijk in het genoemde beleid heeft geïnvesteerd, zijn de schoolbesturen in het algemeen tevreden over het huidige beleid. Minder tevreden is men over de communicatie rond de voortgang van projecten en de terugkoppeling over de financiële afhandeling van de gemaakte kosten. De onderzoekers constateren ook, dat het beleid nog niet SMART geformuleerd is, dat niet altijd na afloop wordt geëvalueerd en dat de continuïteit binnen de afdeling Onderwijs van de gemeente zo nu en dan zorgen baart. De voorloper van de rekenkamercommissie beveelt daarom aan om te komen tot een nadrukkelijke verbetering van het proces van control en verantwoording.

De rekenkamercommissie van Spijkenisse heeft onderzoek verricht naar het tekort op de onderwijshuisvesting en de oorzaken daarvan. Interessant is, dat de situatie in Spijkenisse waar mogelijk ook vergeleken is met die in Capelle. Dan blijkt bijvoorbeeld dat Spijkenisse meer besteedt aan energie, meer aan kosten voor dislocaties en noodlokalen, maar veel minder inkomsten krijgt uit inkomsten uit gebruik door derden van gymlokalen. Ook het openbaar en bijzonder onderwijs worden vergeleken, en dan blijkt bijvoorbeeld dat bij openbaar onderwijs veel meer aan schade/graffiti wordt uitge-

geven dan bij bijzonder onderwijs (in 1996 58% meer).

De bevindingen in de drie andere gemeenten zijn niet allemaal even relevant voor Wijchen. Met name de onderzoeksvragen in Spijkenisse wijken af van die in Wijchen. Maar de resultaten uit Capelle en Alphen zijn veelal wel relevant voor Wijchen. Daaruit wordt duidelijk, dat deze gemeenten met dezelfde problemen worstelen als Wijchen en om die reden kunnen de conclusies en aanbevelingen wellicht als inspiratie dienen voor de rekenkamercommissie van Wijchen.

6 Conclusies en mogelijke aanbevelingen

Bij een nota van bevindingen horen ook conclusies die direct voortvloeien uit de gevonden feiten.

De rekenkamercommissie komt zelf tot haar beoordeling, algemene conclusies en aanbevelingen. Een extern bureau dat feitenonderzoek doet kan zodoende alleen 'voorlopige' conclusies trekken, maar daarnaast wel enkele mogelijke aanbevelingen suggereren. Soms gebeurt dat laatste in een zogenoemde '*side letter*', een brief die bij de nota van bevindingen hoort. Wij kiezen ervoor onze suggesties hier op te nemen, omdat dan de verbinding tussen onze conclusies en aanbevelingen duidelijker zichtbaar is.

Aangezien wij in de vorige hoofdstukken vaak al conclusies in een tekstkader hebben weergegeven, zien wij hier af van een samenvatting. De kader teksten bieden lezers geïnteresseerd in een samenvatting van onze belangrijkste feitelijke bevindingen naar ons idee voldoende houvast.

6.1 'Voorlopige' conclusies

Wij stellen voor om de beantwoording van alle in hoofdstuk 1 genoemde onderzoeksvragen onderdeel te doen zijn van de conclusies.

Zoals eerder opgemerkt kan de vergelijking van de bevindingen en de beoordeling daarvan over een of meer andere gemeenten ook bij de conclusies van de rekenkamercommissie een plaats krijgen. Daarvoor verwijzen wij naar het vorige hoofdstuk.

Onderzoeksvragen

- 1 Hoe zijn in de onderzoeksperiode (1997-2003) beslissingen tot het bouwen van nieuwe schoolgebouwen of uitbreiding van bestaande schoolgebouwen tot stand gekomen?
 - Hoe was de besluitvormingsprocedure inzake nieuwbouw of uitbreiding? En hoe inzake noodbouw?

De beslissingen komen tot stand aan de hand van de verordening en op basis van prognoses. De gemeente heeft de verordening in het algemeen correct toegepast en steeds de beslissingen verantwoord aan de hand van de geldende regels. De argumentatie bij spoedaanvragen is daarbij niet steeds even helder en gestructureerd als bij de reguliere aanvragen.

Aangezien de verordening verschillende keren is geactualiseerd en aanpassingsbepalingen bevat ten aanzien van bijvoorbeeld de normbedragen die jaarlijks worden bijgesteld, is er geen reden om aan de rechtmatigheid van de beslissingen te twijfelen. Het is opmerkelijk dat slechts twee van de vijf schoolbesturen (gedeeltelijk) mee hebben meegewerkt aan een evaluatie van de verordening. Onze interpretatie daarvan is dat er weinig draagvlak voor de evaluatie was en er onvoldoende over is gecommuniceerd.
 - Hoe kwam de besluitvorming tot stand in het geval van de Paschalischool en de Boskriek? Welke argumenten speelden een rol? Waren er heldere doelstellingen?

Was de besluitvorming rechtmatig? En doelmatig?

Ook voor de aanvragen van deze scholen werden de eerdergenoemde procedures gevolgd en argumenten voor afwijzing of toekenning zijn aan de regelgeving ontleend.

Probleem met het gebruik van prognoses is, dat deze op het niveau van een voedingsgebied (wijk of stad) worden gemaakt en daardoor op het niveau van een individuele school minder betrouwbaar en bruikbaar zijn; om die reden moet de doelmatigheid van besluitvorming op basis van deze prognoses per definitie kritisch bekeken worden.

Ons onderzoek naar de twee gevalstudies had (evenals het gehele onderzoek) te lijden onder een gebrekkige archivering, waardoor er gaten in de benodigde informatie vielen. Het kostte onevenredig veel moeite om enigszins overzicht te krijgen van alle reguliere aanvragen en spoedaanvragen, en een volledig overzicht per school hebben wij niet gekregen.

2 Wat is in de onderzoeksperiode de voorspellende waarde geweest van de prognoses waarmee de verwachte leerlingenaantallen per school zijn berekend?

- *Hoe zijn de prognoses tot stand gekomen?*

Het was lastig voor de gemeente om gevraagde gegevens aangaande de prognoses voor dit onderzoek te leveren. De kwaliteit van de gegevens liet soms te wensen over. De prognoses zijn daarom niet controleerbaar.

- *Hebben ze de werkelijke aantallen leerlingen voorspeld? Of waren andere inschattingen meer accuraat?*

De prognoses hebben de leerlingenaantallen consequent te hoog ingeschat. Andere inschattingen waren niet meer accuraat.

- *Wat is de kwaliteit van de aannames die aan de prognoses ten grondslag lagen?*

De kwaliteit van de aannames kon niet getoetst worden omdat deze niet in de dossiers worden geëxpliciteerd.

- *Wat is de kwaliteit van de inschattingen van de schoolbesturen?*

De eigen inschattingen van de schoolbesturen zijn vaak juist, maar beperken zich tot het komende schooljaar (met uitzondering van De Boskriek). De verordening vereist echter een prognose voor meer dan 4 jaar om een huisvestingsbeslissing te kunnen nemen over noodlokalen en 15 jaar voor permanente huisvesting.

Wanneer schoolbesturen gebruik maken van andere externe bureaus dan de gemeente voor het maken van prognoses, dan is de kwaliteit daarvan niet per definitie beter of slechter. In Wijchen maakten sommige schoolbesturen gebruik van prognoses van een ander bureau dan de gemeente, hetgeen tot veel discussies aanleiding heeft gegeven.

De gemeente Wijchen maakte gebruik van Pronexus, een bureau dat Wijchen prognoses leverde die aan de wettelijke eisen voldoen.

Sommige schoolbesturen maakten gebruik van VBKO, een bureau dat de besturen prognoses leverde voor slechts 4 jaar en volgens de verordening van Wijchen biedt zo'n prognose geen grondslag voor een besluit over permanente onderwijshuisvesting.

Gemeente Wijchen en schoolbesturen hebben uiteindelijk besloten

samen vanaf 2004 uit te gaan van de prognoses van VBKO. Ons is onbekend of deze prognoses dan ook voor de lange termijn worden gemaakt, zoals de verordening eist.

- *Is het mogelijk om een vergelijking te maken met een of meer andere gemeenten, waar al dan niet met andere prognoses wordt gewerkt?*
Ja, maar dat levert dezelfde antwoorden op als een vergelijking van verschillende prognoses binnen de gemeente Wijchen. Op individueel schoolniveau vertonen prognoses vaak afwijkingen ten opzichte van de werkelijkheid. Prognoses zijn echter uitsluitend bedoeld om de leerlingontwikkeling op wijk- en stadsniveau te voorspellen. Het gaat erom dat de stad/wijk als geheel voldoende capaciteit heeft om de leerlingstroom op te vangen. Dat op individueel schoolniveau tekorten en/of overschotten ontstaan lost de verordening op door medegebruik toe te wijzen.
 - *Hoe zijn de prognoses gewaardeerd en gebruikt?*
Over de waardering van de prognoses van VBKO en Pronexus is vanaf het begin van de decentralisatie in 1997 discussie gevoerd, juist omdat ze steeds gebruikt werden voor de onderbouwing van een beslissing over de aanvragen van de scholen. (Hoe dat voor 1997 was, is hier niet onderzocht.)
De prognoses zijn met name in 2002 en 2003 minder gewaardeerd, meer gebruikt voor lobby door de schoolbesturen en minder gebruikt voor de onderbouwing van beslissingen.
 - *Zijn er wellicht indicatoren geweest die bepalend zijn geweest, maar die niet in de prognoses waren opgenomen?*
Twee punten zijn hier van belang geweest, hoewel het geen indicatoren betreft die niet in de prognoses waren opgenomen. Ten eerste de definitie van de voedingsgebieden van scholen -- concreet het onderscheid tussen de wijken Kerkeveld en Wijchen-Zuid, of het rekenen van Saltshof bij Wijchen Noord. Ten tweede het gebruik van vervuilde gegevens.
- 3 Is het budget dat door de raad in de onderzoeksperiode in de begroting is opgenomen ten behoeve van onderwijshuisvestingsvoorzieningen voldoende geweest?
- *In hoeverre is daarbij niet alleen naar de korte termijn maar ook naar de lange termijn gekeken?*
Voor zover dat uit de dossiers valt op te maken: naar beide.
 - *In hoeverre is er voor structurele uitgaven gebruik gemaakt van structurele dan wel incidentele dekking?*
Voor zover dat uit de dossiers valt op te maken: vooral van structurele dekking (in termen van het fictieve budget voor onderwijshuisvesting dat in de algemene uitkering van het gemeentefonds zit). Uit het rapport van Deloitte & Touche blijkt, dat tot en met 2003 het fictieve budget uit de algemene uitkering voldoende was (behalve in 1999 toen er bijna 32000 euro tekort was) en naar verwachting vanaf 2004 onvoldoende zal zijn.
Ieder jaar is bij de behandeling van het Programma en Overzicht in de raad een dekkingsvoorstel gedaan. Wij hebben in de dossiers geen aanwijzingen gevonden dat het budget uit de door de raad vastgestelde begroting onvoldoende is geweest.

- 4 Wat zijn de financiële consequenties geweest van het onderwijshuisvestingsbeleid in de onderzoeksperiode?
- Wat waren de consequenties geweest indien op plaatsen waartoe daar op grond van de geldende criteria aanleiding toe was, permanente onderwijshuisvesting was geplaatst, wat waren dan de geraamde kosten voor uitbreiding of nieuwbouw geweest? Kunnen die consequenties in een of meer scenario's worden weergegeven?
Omdat de dossiers die wij aangeleverd hebben gekregen alleen een fragmentarisch beeld geven en wij dus geen volledige informatie hebben, kunnen de consequenties niet in meer scenario's worden weergegeven. Wel hebben wij in één scenario beperkt kunnen doorrekenen dat voor (18) tijdelijke lokalen fl 3.118.578 / 1.415.149 euro is uitgegeven (waarbij voor 4 lokalen geen informatie beschikbaar is, dus in feite 14 lokalen; per lokaal 101.082 euro), terwijl het volgens de normbedragen fl 6.276.000 / 2.847.924 euro kost om 18 permanente lokalen te bouwen (per lokaal 158.218 euro).
Uitgaande van de normbedragen zijn in het algemeen de consequenties als volgt: een noodlokaal kost nu ca 70.000 euro, een semi-permanent lokaal ca 150.000 euro en een permanent lokaal ca 250.000 euro. (Het bouwen van één lokaal is relatief duurder dan de prijs per stuk wanneer in een keer vijf lokalen worden gebouwd.)
 - Wat is er uitgegeven aan tijdelijke huisvesting? Hoe is het besluit daartoe tot stand gekomen? Is dat werk openbaar aanbesteed, zijn er kostenvergelijkingen gemaakt, is er onderhandeld met leveranciers/aannemers? Is er gewerkt met een normstelsel of met een offertelijn?
Gelet op de onvolledige informatie die wij hebben ontvangen kunnen wij niet exact aangeven wat er totaal is uitgegeven aan tijdelijke huisvesting. In hoofdstuk 4 hebben wij wel aangegeven dat we bij 14 van de 18 noodlokalen bedragen hebben gevonden, in totaal fl 3.118.578. Die bedragen komen uit de Programma's 2000-2003, de ontbrekende lokalen betreffen spoedprocedures.
In de onderwijshuisvestingsprogramma's voor permanente uitbreidingen en inrichting van lokalen wordt gewerkt met een normstelsel. Voor onderhoud en tijdelijke huisvesting zijn – voor zover wij kunnen zien – bedragen toegekend op basis van ramingen/offertes.
Tijdens de bespreking van het huisvestingsonderzoek in de rekenkamercommissie in januari 2004 is besproken, dat de vraag naar openbare aanbestedingen etcetera uitgezet zou worden binnen het ambtelijk apparaat.
 - Hoe is de besluitvorming rondom het budget voor onderwijshuisvesting tot stand gekomen?
Het rijk heeft een bedrag voor onderwijshuisvesting in het gemeentefonds gestort, dat in de algemene uitkering aan gemeenten wordt uitgekeerd door middel van een bepaalde verdeelsleutel. Het college heeft begrotingsvoorstellen gedaan voor het budget voor onderwijshuisvesting in Wijchen, en de raad heeft de begrotingen vastgesteld.

Overige conclusies

Nadat de onderzoeksvragen zoveel mogelijk zijn beantwoord, zijn er nog een aantal meer algemene conclusies te trekken uit het onderzoek:

- Vraag en aanbod van onderwijshuisvesting sluiten structureel niet op

elkaar aan. Dat was de uitgangsstelling van de rekenkamercommissie bij dit onderzoek en die stelling kunnen wij na afloop van het feitenonderzoek onderschrijven.

- Een belangrijke oorzaak daarvan is, dat prognoses het belangrijkste sturingsmechanisme vormen voor die aansluiting, terwijl prognoses alleen waarde hebben op het niveau van een voedingsgebied (wijk of stad) en niet of nauwelijks voor individuele scholen in dat gebied.
- Deze situatie levert voor alle gemeenten in Nederland een dilemma op; in Wijchen bleek dat dilemma tijdens de vele discussies die gemeente en enkele schoolbesturen voerden over de juistheid van prognoses van verschillende bureaus voor individuele scholen.
- In Wijchen speelde gedurende de onderzoeksperiode bovendien het probleem, dat de voor prognoses aangeleverde data soms vervuild waren en dat het voedingsgebied Wijchen Zuid / Kerkeveld zo heterogeen en groot was dat het nog minder betekenis kon hebben voor de planning van onderwijshuisvesting dan in andere voedingsgebieden.
- Toch is duidelijk dat er in de onderzochte periode veel goed is gegaan -- alle Programma's en Overzichten zijn immers na op overeenstemming gericht overleg met de schoolbesturen door de raad goedgekeurd.
- Maar hoewel de schoolbesturen in het OOGO op hoofdpunten instemmen (bijvoorbeeld omdat ze zien wat de mogelijkheden en onmogelijkheden van de beoordelingssystematiek zijn en zien dat de gemeente de aanvragen daarbinnen correct afhandelt), kunnen zij toch het gevoel houden dat (sommige van) hun scholen onvoldoende geholpen worden.
- Onze hypothese is, dat de onvrede over het onderwijshuisvestingsbeleid in Wijchen te maken heeft met perceptie en beeldvorming rond wat de gemeente wel en niet vermag op dit terrein; die beeldvorming speelt zowel op het niveau van de schoolbesturen als op dat van (leiding, team en ouders van) individuele scholen.
- Beeldvorming kan hardnekkig zijn maar heeft ook veel te maken met communicatie.

Aan de kant van de schoolbesturen is het de vraag in hoeverre die met de individuele scholen hebben gecommuniceerd over huisvestingsproblemen. Die communicatie was echter geen onderwerp van ons onderzoek.

Aan de kant van de gemeente is naar onze interpretatie vaak sprake geweest van een meegaande stijl van communicatie en beleid: wanneer schoolbesturen met kritiek kwamen dan ging men daarin al te vaak mee in plaats van duidelijk vast te houden aan de uitgangspunten en beslissingen van beleid. Bijvoorbeeld de kritiek op de prognoses is niet adequaat gepareerd door toe te lichten waartoe deze dienen en aan te geven dat er geen betere prognoses voor handen zijn. Daardoor kon het veld de indruk krijgen dat er iets te winnen was bij het opnieuw uiten van kritiek, op verschillende momenten en ook in verschillende gremia. En daardoor leek er extra ruimte voor lobbywerk, bijvoorbeeld in de raad nadat een aanvraag werd afgewezen door het college. Allemaal legitieme manieren om beleid te beïnvloeden overigens, maar het college kan daar ook anders dan meegaand mee omgaan, bijvoorbeeld door kritiek te weerleggen, een heldere lijn uit te zetten en daaraan consistent vast te houden, alsmede duidelijke sturing te geven aan het ambtelijke apparaat en dat te steunen wanneer er kritiek komt. Behalve met de stijl van besturen hangt zoiets ook samen met een bestuurscultuur die in een gemeente bestaat.

- Een bevinding en conclusie van een andere orde is, dat het de gemeente moeite kost om de dossiers over het onderwijshuisvestingsbeleid aan te leveren, zodat wij geen volledig beeld hebben kunnen krijgen van het ge-

voerde beleid. Het archief inzake onderwijshuisvesting is niet op orde en niet goed ontsloten. Dat bleek met name tot problemen te leiden bij de gevalstudies naar Boskriek en Paschalis, alsmede bij de financiële onderzoeksvragen. Maar ook het Programma en Overzicht 1999 bleek onvindbaar.

6.2 Aanbevelingen voor de rekenkamercommissie

De rekenkamercommissie gaat met dit rapport van bevindingen een gespreksronde in. Daarin kunnen bevindingen worden voorgelegd met de vraag deze van aanvullingen en commentaren te voorzien. Wat in de dossiers staat is immers maar een deel van de werkelijkheid en er kunnen belangrijke aspecten zijn die niet in papieren zijn neergeslagen.

Wanneer de commissie onze hypothese over de oorzaak van de heersende onvrede deelt, dan willen wij de commissie aanraden zich te concentreren op het proces van interactie gemeente-schoolbesturen/scholen-prognosebureau en niet zozeer op het waarheidsgehalte van de prognoses. Bij de gevalstudies naar Boskriek en Paschalis zal ook naar aanvullende informatie moeten worden gevraagd om het beeld completer en liefst compleet te krijgen.

De dossiers geven de indruk dat (sommige) schoolbesturen zonder schroom op afspraken terugkomen en geen blad voor de mond nemen bij het uiten van onvrede naar de gemeente. De reactie van de wethouder en de gemeente is veelal dat men in overleg gaat met de besturen, maar daarbij worden twijfel en kritiek niet ontzenuwd. Een schriftelijke reactie duurt soms te lang.

Wij bevelen de commissie aan in haar interviews te onderzoeken of deze indruk juist is én te onderzoeken of de stijl van communiceren bijdraagt aan de onvrede.

Dit laat onverlet dat er onregelmatigheden zijn geconstateerd bij de prognoses en dat soms onhelder blijft waarom op basis van die prognoses bepaalde beslissingen over aanvragen zijn genomen. Door verschillende betrokkenen daarnaar te vragen kan meer licht op dergelijke kwesties worden geboden.

Wij lichten twee van onze opmerkingen hieronder graag toe.

Strikte toepassing van de verordening op basis van juiste prognoses had eveneens onvrede gegeven

Wij hebben de indruk dat ook indien de prognoses geheel juist waren geweest, er toch discussie was ontstaan over de huisvesting.

Een school met ruimtegebrek heeft niet per definitie recht op uitbreiding. De verordening schrijft voor dat pas recht op uitbreiding ontstaat als de ruimtebehoefte langer dan 4 jaar duurt én indien aan de betreffende kant van het spoor geen ruimte beschikbaar is. Volgens deze definitie zou het gebied waarin de Paulusschool zich bevind slechts beperkt recht hebben op uitbreiding (zie onderstaande tabel van de leerlingtellingen de afgelopen 7 jaar). De VBKO-prognoses kunnen daarbij niet dienen als beoordelingskader voor het realiseren van permanente huisvesting, omdat deze prognoses slechts een horizon van 4 jaar hebben.

De verordening schrijft voor dat een behoefte minimaal 15 jaar aanwezig moet zijn wil een recht op permanente huisvesting ontstaan.

Gewogen leerlingen-aantal

	okt-96	okt-97	okt-99	okt-00	okt-01	okt-02	okt-03
Buizerd	291	294	320	316	314	319	327
Bolderberg	128	125	116	114	108	116	103
Piekenstulp	337	330	290	266	243	215	178
Paschalis	375	368	368	371	401	434	494
Kraaijennest	208	187	194	193	185	163	139
Paulus	340	358	390	423	420	535	529
	1677	1662	1678	1682	1670	1783	1771

Gewogen leerlingen-aantal

	okt-96	okt-97	okt-99	okt-00	okt-01	okt-02	okt-03
Paulus	340	358	390	423	420	535	529
Paschalis	375	368	368	371	401	434	494
	715	726	758	794	821	969	1024

Dossiers geven een gefragmenteerd beeld van de werkelijkheid

Dit onderzoek is uitgevoerd op basis van dossiers. Archieven zijn echter een beperkte bron van informatie. Uiteraard bevatten de dossiers de aanvragen van scholen en de prognoses en de vastgestelde programma's. Echter, over de interactie tussen scholen en gemeente bevatten de archieven slecht selectieve informatie: verslagen van de formele overlegmomenten uit de verordening en brieven van schoolbesturen.

Een dossier is niet gevormd met de expliciete bedoeling om een beleids- of beslissingsproces te kunnen reconstrueren. Duidelijk is dat een aantal stukken er zonder meer in thuis hoort, maar het toeval bepaalt of van overige overleggen en telefoongesprekken in dossiers aanwijzingen zijn terug te vinden. Dit resulteert in een gefragmenteerd beeld op de werkelijkheid in geval van een onderzoek.

Aan de commissie de taak om dit gefragmenteerd beeld te toetsen en aan te vullen door middel van interviews. Daartoe geven we hieronder een handreiking.

Vragen die de commissie kan stellen

Het spreekt haast vanzelf, dat de vragen per geïnterviewde aangepast kunnen en moeten worden. Bijvoorbeeld afhankelijk van iemands rol en positie in het geheel kunnen vragen of thema's worden toegevoegd of weggelaten. Doórvragen is in interviews minstens zo belangrijk als een vragenlijstje hebben, en doorvragen vergt kennis van het feitenonderzoek en een helder doel. Doel is toch vooral een zo goed mogelijke beantwoording van de vier hoofdvragen van de commissie, *in aanvulling op het feitenonderzoek in de dossiers*.

Te overwegen is, om de geïnterviewden van te voren de hoofdvragen (en subvragen) toe te sturen. Indien de commissie wil dat de geïnterviewden zich daarop voorbereiden, dan kunnen daarnaast ook aanvullende vragen worden toegestuurd, bijvoorbeeld over de gevalstudies Boskriek en Paschalis.

Ook is het goed om aan te kondigen welke afspraken de commissie wil maken over de wijze waarop zij met de informatie van de geïnterviewden wil omgaan. Met name: wordt er op naam geciteerd en krijgen de geïnterviewden de gelegenheid om een verslag van hun uitspraken goed te keuren. Dat eerste lijkt ons niet nodig of wenselijk, aangezien mensen minder openhartig worden wanneer ze weten dat ze op naam geciteerd zullen worden. Het tweede past geheel in de werkwijze van een rekenkamer (zorgvuldigheid, hoor en wederhoor).

De vragen hieronder zijn uitdrukkelijk bedoeld als aanvulling en verdieping van die vier hoofdvragen van onderzoek, zij bevatten punten waarover meer helderheid gewenst is (bijvoorbeeld omdat de dossiers zaken open hebben gelaten) en/of waarbij gezocht wordt naar achtergronden en interpretaties.

1 Over de persoon

- Wat is uw rol en positie in het onderwijshuisvestingsbeleid van Wijchen in de periode 1997 tot nu; hoe lang bent u er al bij betrokken, in welke functie(s)

2 Over de prognoses

- Weet u wat de mogelijkheden en beperkingen zijn van prognoses als instrument voor onderwijshuisvestingsbeleid? is daarover voldoende helderheid bij de betrokkenen naar uw idee?
- Weet u dat de kwaliteit van de gegevens waarop de prognoses zijn gebaseerd in Wijchen te wensen over laat?

3 Over het beleidsproces

- Vanaf medio 1998 tot medio 2000 is veel tijd, energie en geld gestoken in een nieuwe nulmeting en een Meerjarig Onderhouds Plan; welke rol hebben gemeente en schoolbesturen daarbij gespeeld?
- OOGO, raadscommissies en raad hebben steeds ingestemd met het Programma & Overzicht, toch is er veel kritiek en onvrede rond het beleid; waarop richt die kritiek zich vooral? en hoe verklaart u die kritiek?
- In 1999 is de verordening onderwijshuisvesting geëvalueerd door een extern bureau en slechts twee van de vijf schoolbesturen werkten (gedeeltelijk) mee; weet u wat de overwegingen van de schoolbesturen waren?
- Van begin 2000 tot medio 2002 is gewerkt aan een IHP; waarom duurde dat zo lang? en waarom konden de schoolbesturen wel instemmen met het IHP terwijl ze ook aangaven een scherpere meerjarenvisie en meer inzicht in het onderwijsbudget te willen?
- Behalve de jaarlijkse P&O's zijn er ook spoedaanvragen; is er voldoende zicht op dergelijke aanvragen? en op de onderbouwing ervan?
- Welke oorzaken ziet u voor de onvrede over het onderwijshuisvestingsbeleid in het veld en de politiek? denkt u dat die onvrede ook te maken heeft met beeldvorming over wat de gemeente wel en niet kan doen op dit terrein? en met de manieren waarop er over dit beleid wordt gecommuniceerd? met de meegaande stijl van de gemeente en de bestuurscultuur?
- Weet u iets van de aanbestedingen rond onderwijshuisvesting? welke rol speelt de gemeente daarbij? en is die rol adequaat gespeeld?

4 Over de gevalstudies

Zowel bij de Paschalis als bij de Boskriek kunnen algemene vragen worden gesteld, die specifiek nader kunnen worden ingevuld.

- Heeft u zicht op de uitbreidingen die de laatste zes jaar zijn aangevraagd en vervolgens toegekend of afgewezen?
- Wat vond u van de onderbouwing van de beslissingen (zowel reguliere aanvragen als spoedaanvragen)? was duidelijk waarom een permanente danwel tijdelijke oplossing werd gekozen?
- Heeft u zicht op het budget, wie als bouwheer optrad en hoe de aanbesteding is verlopen, wat de uiteindelijke kosten waren, hoe lang de realisatie heeft geduurd?
- Had de school en het schoolbestuur voldoende inzicht en informatie over het hele proces? hoe verliep de communicatie met de gemeente? was de school tevreden met het resultaat?

5 Over de financiën

- Heeft u inzicht in de financiering van het onderwijshuisvestingsbeleid? welke bedragen er in het gemeentefonds worden gestort en hoe in Wijchen over de financiering is besloten?
- Weet u of er gewerkt wordt met een normstelsel of een offertelijn? hoe de aanbestedingen verliepen en wie als bouwheer optrad? of er overschrijdingen waren in geld en/of tijd?

6 Over verbeteringen

- Welke punten behoeven volgens u als eerste verbetering?
- Hoe zou die verbetering eruit kunnen zien?
- Welke punten verlopen goed?

6.3 Mogelijke aanbevelingen voor de gemeente

- Geef onderwijshuisvesting de prioriteit die het mede op basis van de omvang van de financiële middelen verdient.
- Zorg meer dan voorheen is gelukt voor continuïteit in menskracht en aandacht voor dit beleidsterrein, zodat de communicatie met het veld sneller en beter kan verlopen en er echt aan draagvlakontwikkeling en -onderhoud kan worden gewerkt.
- Communiceer in het veld niet alleen met schoolbesturen maar informeer ook de scholen zelf (directie en team) en de ouders, plus de omwonenden van scholen.
- Wanneer de hypothese over beeldvorming als oorzaak van onvrede hout snijdt, bestrijd dan de onvrede ook door een fair beeld te geven van de (on)mogelijkheden van het gemeentelijk beleid, de sterke en zwakke kanten van recent beleid en de SMART omschreven doelen om daar verbetering in te brengen.
- Verbeter de processen van informatie, planning en control, monitoring en evaluatie.

7 Bronnen en literatuur

7.1 Oriënterende gesprekken

Ten behoeve van het feitenonderzoek hebben wij met een paar mensen verkennende gesprekken gehad. Met de rekenkamercommissie is afgestemd met wie wij gingen praten en zowel met de commissie als met de geïnterviewden is besproken dat het om verkennende gesprekken ging en dat de commissie zelf (ook) nog gesprekken gaat voeren in het kader van het onderzoek.

Wij hebben gesproken met de volgende personen:

- Theo van Rossum (algemeen directeur Samenwerkingsscholen Wijchen Bergharen; voorheen directeur van de Boskriek).
- Rob van Laan (directeur Stichting Katholiek Onderwijs Wijchen).
- Thijs Konings (beleidsmedewerker onderwijshuisvesting).
- Ber van Haren (wethouder onderwijs 1997-heden).
- Ilse Taks, beleidsmedewerker wonen (afdeling Bouwzaken) – woningen.
- Marieke Ruiters coördinator burgerzaken (afdeling Publiekszaken) - GBA.

7.2 Archiefdossiers gemeente Wijchen

Dossier nummer	Titel
1.851/06	IZ- 3553 Opstellen leerlingprognoses voor primair en voortgezet onderwijs voor 5 jaar door Prognose BV 1999 t/m 2003
1.851/06	IZ- 5966 Leerlingprognoses voor primair en voortgezet onderwijs door Pronexus BV 2002
1.851/06	IZ- 6430 Leerlingprognoses voor primair en voortgezet onderwijs door Pronexus BV 2003 t/m
1.851.11/06	BOO-169 Leerlingprognoses 2000 t/m
2.07.77	IZ- 6160 Wijchen in cijfers; statistische gegevens over de gemeenten 2000 t/m
1.851/06	IZ- 5716 Huisvestingsprogramma en -overzicht 2003; afgewezen/ingetrokken aanvragen
1.851/06	IZ- 5947 Integraal onderwijshuisvestingsplan gemeente Wijchen 2003
1.851/06	IZ- 5129 Huisvestingsprogramma en -overzicht 2002; aanvragen
1.851/06	IZ- 5737 Huisvestingsprogramma en -overzicht 2002 Rbs. 31-12-2001
1.851/02.82	IZ- 4510 Op overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) 2000 t/m
1.851/06	IZ- 6586 Korte-termijn leerlingprognoses door VBKO 2002 november
1.851/06	IZ- 6161 Korte-termijn leerlingprognoses door VBKO 2002 februari
1.851/06	0009-289 Korte-termijn leerlingprognoses door VBKO 2000
1.851/06	0009-291 Korte-termijn leerlingprognoses door VBKO 2000 t/m 2001
1.851.11.02.1	2004 V-74 Opgavel leerl. SBO 1997-1998
1.851.11.02.1	2004 V-410 Opgavel leerl. SO 1995-1998
1.851.11.02.1	2005 V-287 Opgavel leerl. Openb.BO 1995-1999
1851.02.1	IZ-4187 Leerlingen 2000
1851.02.1	IZ-5561 Leerlingentellingen 2001
1851.02.1	IZ-6125 Leerlingentellingen 2002
1851.02.1	IZ-6771 Leerlingentellingen 2003

- 1.851/06 IZ- 3553: Opstellen leerlingenprognoses voor primair en voortgezet onderwijs voor 5 jaar door Prognose BV 1999 t/m 2003
 - huisvestingsprogramma en -overzicht 1998 - aanvragen -1.851.06 9099/856
 - idem 1999 -1.851.06 9099/1750
 - idem 2002 -1.851/06 IZ-5129
 - idem 2001 -1.851/06 IZ-4039
 - idem 2003 afgewezen/ingetrokken aanvragen -1.851/06 IZ-5716
 - huisvestingsprogramma en -overzicht 1998 (voorheen OVH) -1.851.06 9099/855
 - idem 2002 -1.851/06 IZ-5737
 - idem 2001 -1.851/06 IZ-4771
-
- 1.851/06 IZ-6642 Verordening voorziening huisvesting 2003 Rbs
 - 1.851/06 IZ-4194 Verordening voorziening huisvesting 1999 Rbs 23-12-1999 en wijziging Rbs 14-12-2000. Ingetrokken Rbs 27-11-2003
 - 1.851/06 IZ-3623 Evaluatie verordening voorziening huisvesting gemeente Wijchen door ICS 1998 t/m
 - 1.851/06 9099-1000 Verordening voorziening huisvesting onderwijs (1997) Rbs 28-11-1996
 - 1.851/06 9099-1751 Verordening voorziening huisvesting onderwijs 1998 Rbs 28-5-1998. Ingetrokken Rbs 23-12-1999
 - 1.851/06 Notitie huisvesting basisonderwijs 1997/2020. Rbs 29-5-1997
 - 1.851/06.12 9099-1758 Onderhoudsprogramma schoolgebouwen gemeente Wijchen 1996/
 - 1.851/06.12 9099/865 Onderhoudsplanning 1992-2001 schoolgebouwen SKO gemeente Wijchen 1992/1996 –
 - Rapport Deloitte & Touche over Financiën Onderwijshuisvesting

In aanvulling hierop is ons eind maart 2004 nog een groot aantal digitale verslagen van raadscommissies en - vergaderingen gestuurd uit de jaren 1999 tot en met 2003.

7.3 Literatuur

Rapporten van lokale rekenkamerfuncties

- Kamer voor Bestuursanalyse Alphen a/d Rijn, Onderwijshuisvestingsbeleid in de steigers, Alphen a/d Rijn, december 2003 (m.m.v. Research voor Beleid).
- Rekenkamer Capelle aan den IJssel, Onderzoek Onderwijshuisvestingsbeleid, Capelle aan den IJssel, maart 2003.
- Rekenkamer Spijkenisse, Onderwijshuisvesting. Een rekenkamerrapport. Spijkenisse, maart 1997.

Overige publicaties

- Advies van de Raad voor de Financiële Verhoudingen, 1999.

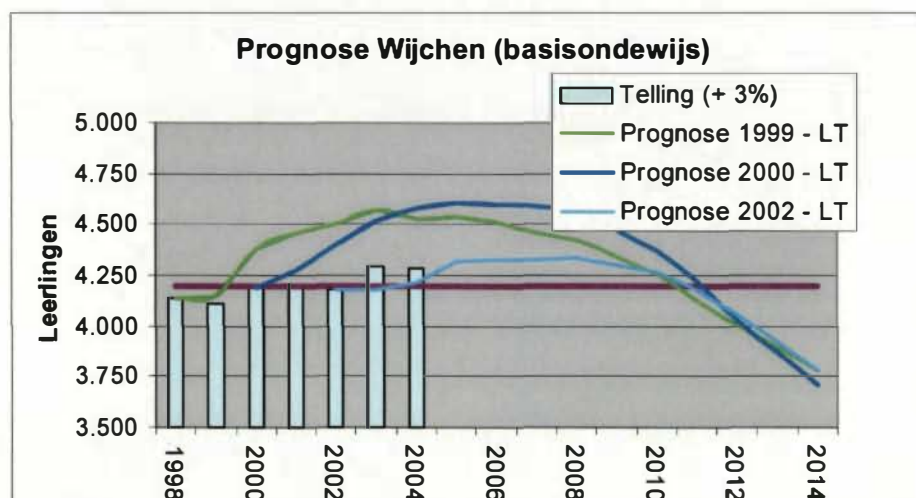
Bijlagen

Bijlage 1 Afkortingen

AZC	asielzoekerscentrum
BCOO	bestuurscommissie openbaar onderwijs
DAMEN	adviesbureau
GBA	gemeentelijke bevolkings administratie
ICS	adviesbureau (nu Deloitte & Touche)
IC	interconfessioneel onderwijs
ICT	informatie- en communicatietechnologie
IHP	integraal huisvestingsplan
Deloitte & Touche	adviesbureau
DHV	adviesbureau
MOP	meerjaren onderhouds planning
OOGO	op-overeenstemming-gericht-overleg
PLANON	adviesbureau en leverancier van gebouwen beheerssysteem
Pronexus/Prognose BV	prognose-bureau
P&O	onderwijshuisvestingsprogramma en overzicht
P&O-1999	onderwijshuisvestingsprogramma en overzicht 1999
RO	ruimtelijke ordening
ROB	Stichting Regionaal Onderwijsbureau
RK-scholen	Rooms-katholieke scholen
RT	remedial teaching
SKO	Stichting voor Katholiek Onderwijs Wijchen
SPSS	statistisch programma
Stivo	stichting voortgezet onderwijs Nijmegen Wijchen
SWS	St. Samenwerkingsscholen Wijchen-Bergharen
SSWB	St. Samenwerkingsscholen Wijchen-Bergharen
VBKO	prognose-bureau
VMBO	voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs
VNG	vereniging Nederlandse gemeenten
VO	voortgezet onderwijsAZC

Bijlage 2 Grafieken en tabellen

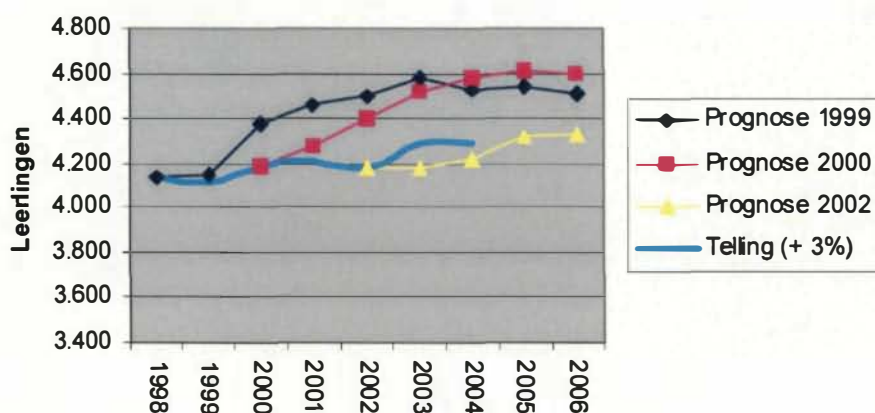
2.1 Grafieken en tabellen bij hoofdstuk 2 Prognoses

Prognoses: basisonderwijs Wijchen

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Prognose 1999 - LT	4.132	4.142	4.380	4.455	4.500	4.577	4.525	4.540	4.511	4.459	4.426	4.342	4.260	4.131	4.005	3.891	3.776
Prognose 2000 - LT			4.190	4.276	4.400	4.523	4.580	4.608	4.602	4.587	4.566	4.479	4.376	4.222	4.033	3.868	3.705
Prognose 2002 - LT				4.179	4.176	4.216	4.316	4.325	4.325	4.336	4.301	4.264	4.180	4.056	3.917	3.776	
Telling (excl. 3%)	4.012	4.023	4.068	4.082	4.057	4.166	4.157										

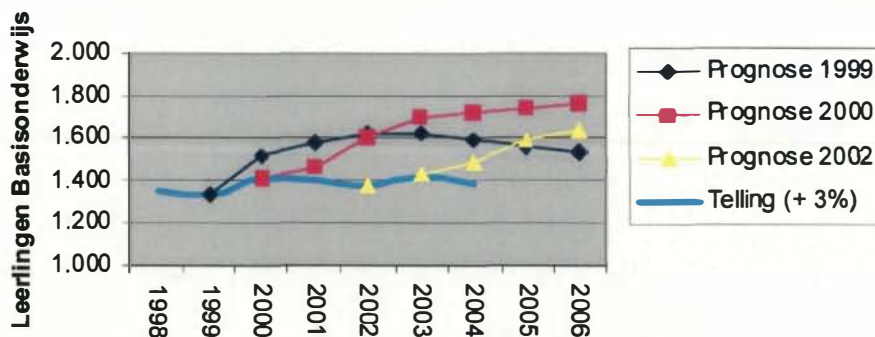
Prognoses Wijchen (Basisonderwijs)

Prognoses: basisonderwijs Wijchen

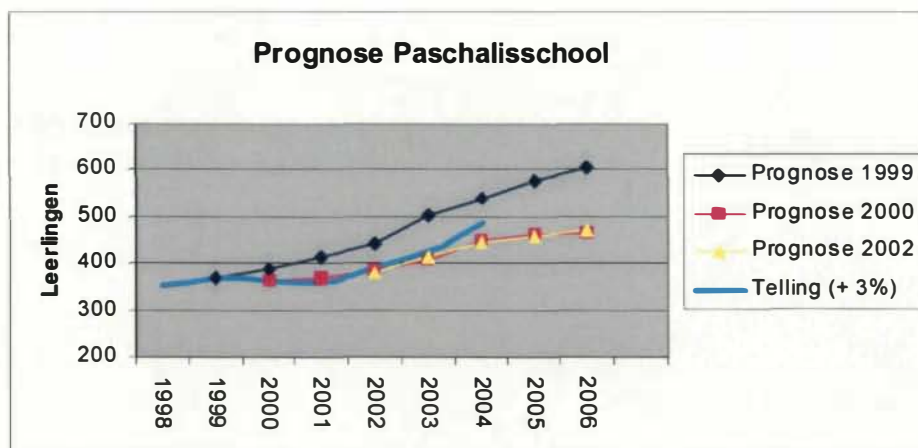
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Prognose 1999 - LT	4.132	4.142	4.380	4.455	4.500	4.577	4.525	4.540	4.511	4.459	4.426	4.342	4.260	4.131	4.005	3.891	3.776
Prognose 2000 - LT			4.190	4.276	4.400	4.523	4.580	4.608	4.602	4.587	4.566	4.479	4.376	4.222	4.033	3.868	3.705
Prognose 2002 - LT					4.179	4.176	4.216	4.316	4.325	4.325	4.336	4.301	4.264	4.180	4.056	3.917	3.776
Telling (excl. 3%)	4.012	4.023	4.068	4.082	4.057	4.166	4.157										

Smalle Weegbree, Klimop, Trinoom, Boskriek

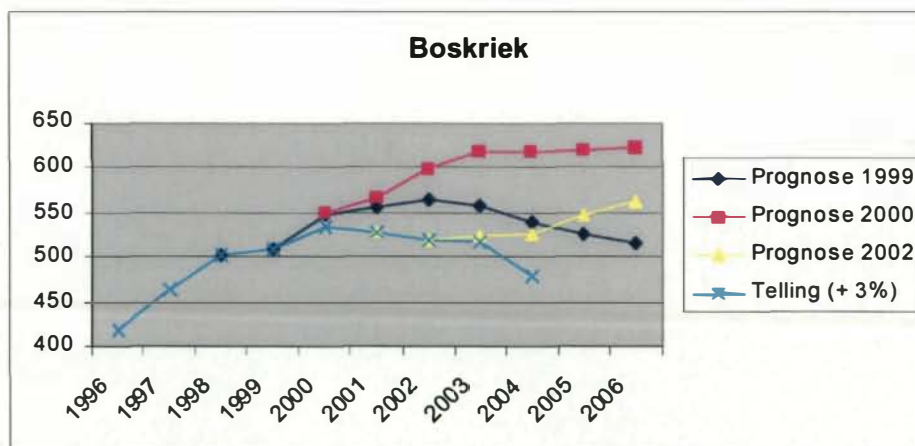
Prognoses: Smalle Weegbree + Klimop + Boskriek + Trinoom (telling incl. 3% opslag)

	okt 97	okt 98	okt 98						
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Prognose 1999		1.332	1.520	1.580	1.625	1.626	1.591	1.563	1.534
Prognose 2000			1.404	1.467	1.598	1.703	1.720	1.741	1.763
Prognose 2002					1.376	1.425	1.479	1.588	1.639
Telling (+ 3%)	1.358	1.332	1.404	1.395	1.376	1.417	1.389		
Telling (excl. 3%)	1.318			1.354	1.336	1.376	1.349		

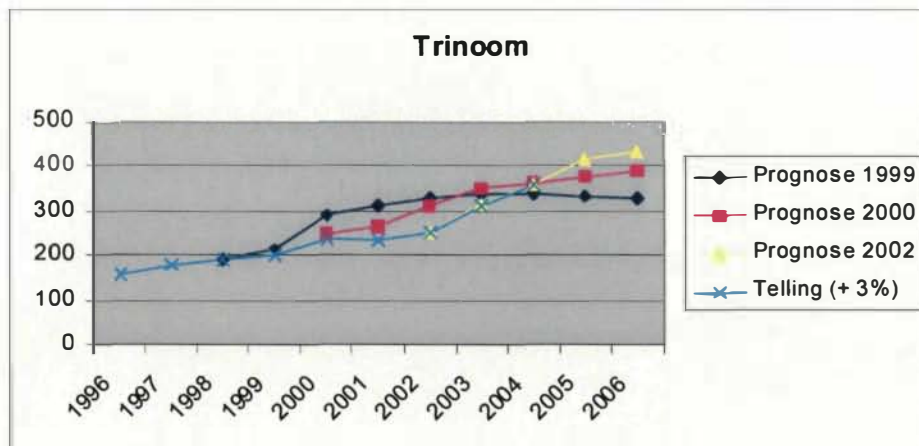
Prognoses: Paschalisschool

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Prognose 1999		367	390	413	442	502	539	578	605
Prognose 2000			365	369	384	409	448	462	467
Prognose 2002					381	415	444	458	471
Telling (+ 3%)	351	367	365	361	392	424	485		
Telling (excl. 3%)	341	356	354	350	381	412	471		

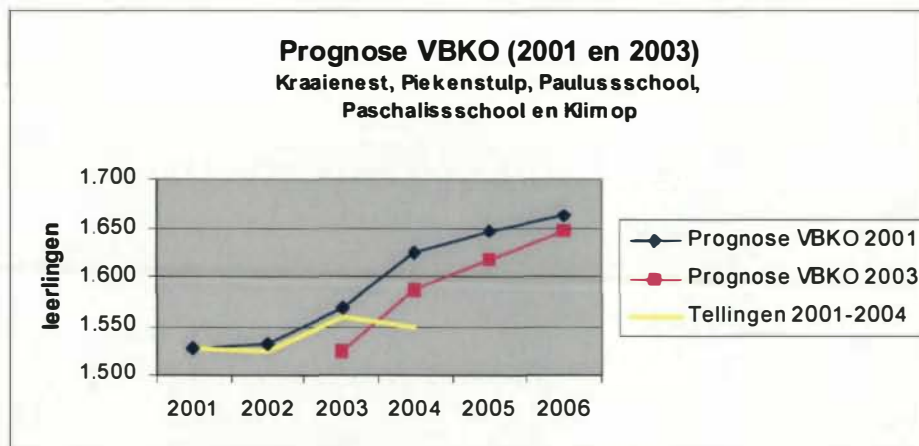
Prognoses: Boskriek

	okt 95	okt 96	okt 97	okt 98	okt 98	2001	2002	2003	2004	2005	2006
	1996	1997	1998	1999	2000						
Prognose 1999			503	509	547	556	564	558	539	527	516
Prognose 2000					550	567	598	619	617	620	622
Prognose 2002						528	520	524	526	548	562
Telling (+ 3%)	419	465	503	509	534	528	520	518	480		
Telling (excl. 3%)	1.318	1.318	1.318			1.354	1.336	1.376	1.349		

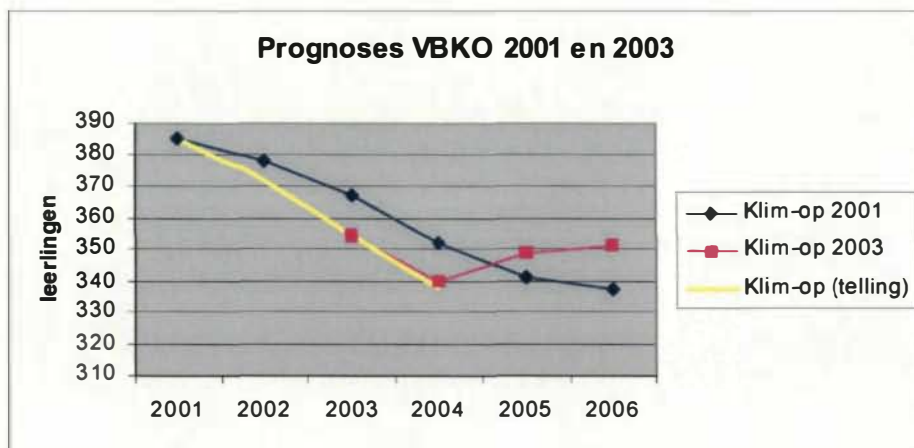

Prognoses: Trinoom

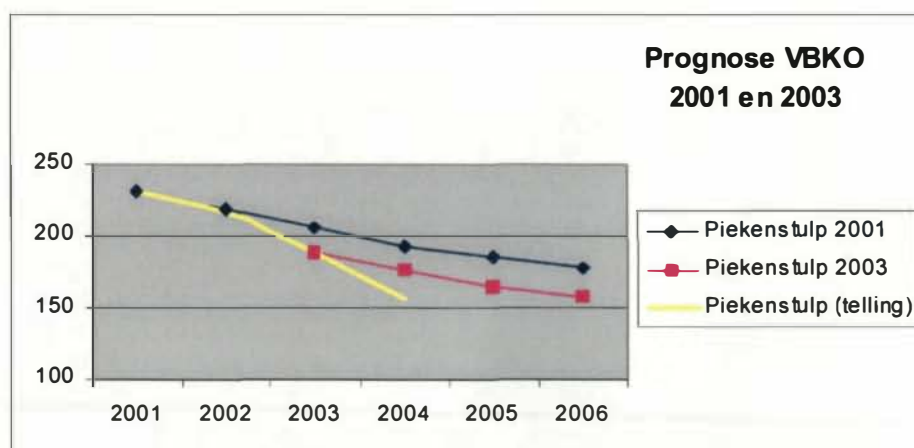
	okt 95	okt 96	okt 97	okt 98	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Prognose 1999			192	213	290	313	329	336	336	334	329
Prognose 2000					246	265	310	351	365	376	387
Prognose 2002							251	317	359	415	432
Telling (+ 3%)	159	180	192	201	239	237	251	312	360		
Telling (excl. 3%)	1.318	1.318	1.318			1.354	1.336	1.376	1.349		

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Prognose VBKO 2001	1.528	1.532	1.568	1.625	1.648	1.662
Prognose VBKO 2003			1.523	1.587	1.617	1.647
Tellingen 2001-2004	1.528	1.524	1.558	1.549		

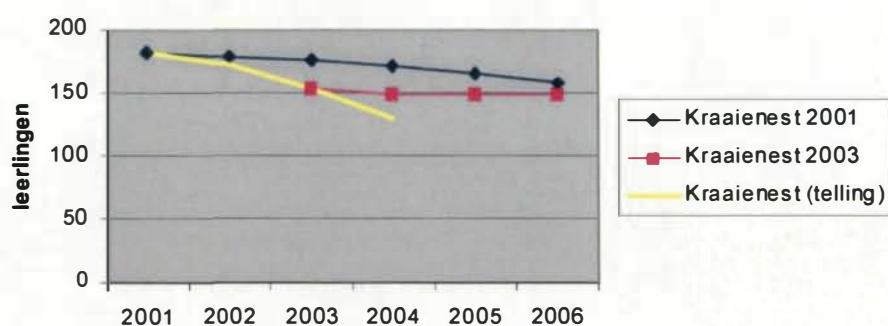

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Klim-op 2001	385	378	367	352	341	337
Klim-op 2003			354	340	349	351
Klim-op (telling)	385	372	354	338		

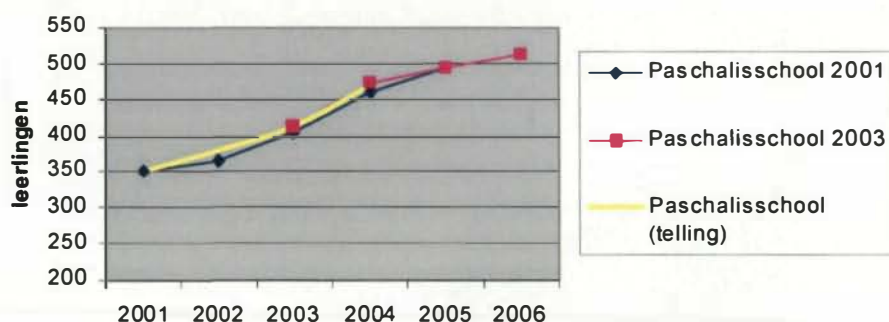
	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Piekenstulp 2001	231	219	206	192	186	178
Piekenstulp 2003			189	177	164	158
Piekenstulp (telling)	231	216	189	156		

Prognoses VBKO 2001 en 2003

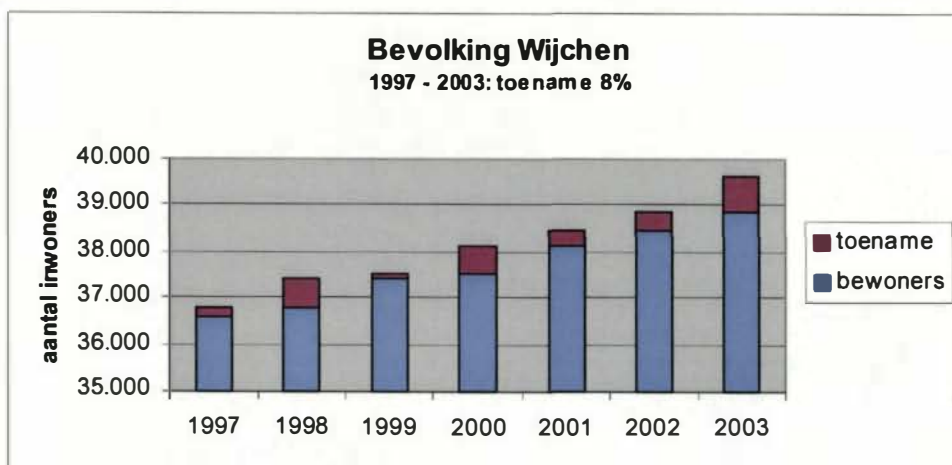
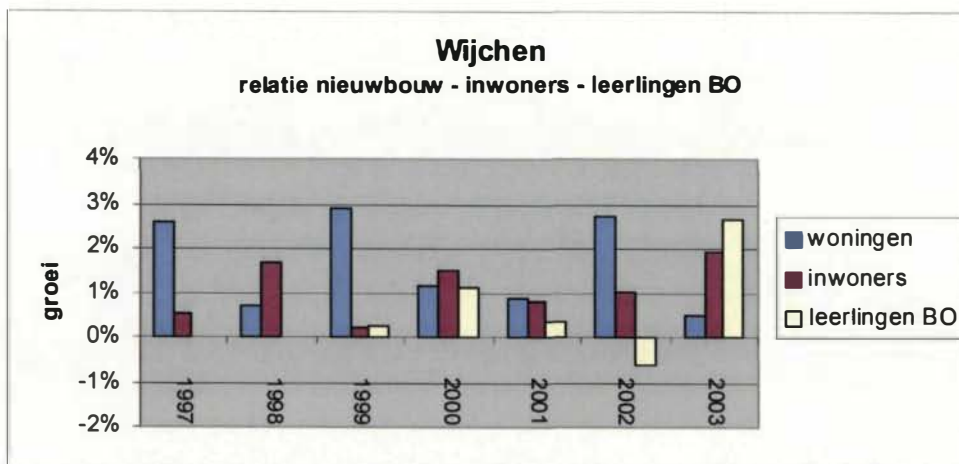

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Kraaijenest 2001	182	179	176	171	165	158
Kraaijenest 2003			153	149	148	149
Kraaijenest (telling)	182	172	153	131		

Prognose VBKO 2001 en 2003

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Paschalisschool 2001	350	365	404	461	493	514
Paschalisschool 2003			412	472	493	514
Paschalisschool (telling)	350	381	412	471		

2.2 Grafieken en tabellen bij hoofdstuk 4, Financiën

Tabel 1

Programma	School	Toekenning	Perm	Nood	Budget	Budget
1998	Paschalis	uitbreiding 6 lokalen (8e t/m 13e lokaal)	6		fl. 1.200.000	
1998	Paschalis	eerste inrichting OLP en meubilair voor 4 groepen			fl. 100.000	
1998	Maaswaal-College	huur sportvelden			fl. 7.936	
1998	Viersprong	Groot onderhoud gebouw Heumenseweg			fl. 676.000	
1998	Antoniusschool	aanpassing gebouw			fl. 14.500	
1998	Divers	onderhoud			fl. 60.183	
	totaal	programma 1998			fl. 2.058.619	

1999	Paschalis	uitbreiding 1 lokaal (14e lokaal)	1		?	?
------	-----------	-----------------------------------	---	--	---	---

Programma	School	Toekenning	Perm	Nood	Budget	Budget
2000	H. Hartschool - Hernen	vervanging buitendeuren en dakbedekking			fl. 16.917	
2000	St. Jozefschool - Niftrik	vervanging 128 m2 noodbouw door permanente bouw	1		fl. 350.785	
2000	St. Jozefschool - Niftrik	vervanging hang/sluitwerk en cv-leidingen			fl. 34.167	
2000	De Viersprong	vervanging keermuur			fl. 44.495	
2000	De Viersprong	vervanging riolering			fl. 17.000	
2000	Paschalis	eerste inrichting 14e groep (OLP en meubilair)			fl. 22.244	
2000	Buizerdschool	uitbreiding met noodlokalen (11e en 12e groep)		2	fl. 284.433	
2000	Buizerdschool	eerste inrichting 11e en 12e groep (OLP en meubilair)			fl. 46.000	
2000	Buizerdschool	onderhoud buitenmuur			fl. 15.489	
2000	De Speelhoeve	vervanging dakbedekking			fl. 156.357	
2000	Boskriek	eerste inrichting speellokaal			fl. 22.244	
2000	De Bolster	aanbrengen geluidswering			fl. 30.400	
2000	De Bolster	eerste inrichting speellokaal en speeltoestel			fl. 31.000	
2000	De Bolster	vervanging dakbedekking			fl. 4.000	
2000	Maaswaal-College	huur sportterrein			fl. 8.175	
2000	Maaswaal-College	eerste inrichting studieplein			fl. 47.000	
2000		groepsgrootteverkleining (3 lokalen)	3		fl. 477.870	
2000		2 lokalen 1e inrichting			fl. 15.489	
	totaal	programma 2000			fl. 1.624.065	

Tabel 2

Programma	School	Toekenning	Perm	Nood	Budget	Budget
2001	Wingerd	permanente uitbreiding met (1 lokaal)	1		fl. 455.540	€ 206.715
2001	Wingerd	uitbreiding met 1 noodlokaal		1	fl. 144.870	€ 65.739
2001	Boskriek	uitbreiding met 2 noodlokalen (21e en 22e)		2	fl. 422.500	€ 191.722
2001	Trinoom	uitbreiding met 1 permanent lokaal (10e)	1		fl. 449.840	€ 204.128
2001	Roncalli	vervangen astbesthoudende dakplaten			fl. 3.855	€ 1.749
2001	Roncalli	onderzoek scheurvorming			fl. 5.290	€ 2.400
2001	Wingerd	onderhoud dak - achterzijde			fl. 12.700	€ 5.763
2001	Paschalis	bestrating			fl. 1.675	€ 760
2001	Paschalis	riolering			fl. 1.590	€ 722
2001	Paulusschool	vervanging houten boeiboorden			fl. 100.970	€ 45.818
2001	Zonnegaard	onderhoud dak - achterzijde			fl. 5.480	€ 2.487
2001	Maaswaal-College	huur sportterrein			fl. 9.240	€ 4.193
2001	Meerdreef	inspectie riolering			fl. 1.590	€ 722
2001	Boskriek	eerste inrichting (groep 21 en 22)			fl. 11.400	€ 5.173
2001	Tinonoom	eerste inrichting (groep 10)			fl. 5.700	€ 2.587
2001						
	totaal	programma 2001			fl. 1.632.240	€ 740.678

Programma	School	Toekenning	Perm	Nood	Budget	Budget
2002	Paulusschool	onderhoud			fl. 5.670	€ 2.573
2002	Roncalli	onderhoud			fl. 1.575	€ 715
2002	Bolster	nieuwbouw	9		fl. 4.223.205	€ 1.916.407
2002	Paschalis	tijdelijke uitbreiding 1 lokaal (15e lokaal)		1	fl. 246.394	€ 111.809
2002	Paulusschool	tijdelijke uitbreiding (1 lokaal)		1	fl. 246.394	€ 111.809
2002	Maaswaal-College	voorbereidingskrediet	x		fl. 270.000	€ 122.521
2002	Meerdreef	aanpassing gebouw	x		fl. 1.000.000	€ 453.780
2002	Viersprong	eerste inrichting			fl. 5.891	€ 2.673
2002	Paulusschool	eerste inrichting			fl. 58.779	€ 26.673
2002	Roncalli	eerste inrichting			fl. 39.664	€ 17.999
2002	toeslag	5%			fl. 7.245	€ 3.288
2002	totaal	programma 2002			fl. 6.104.816	€ 2.770.245

overig	Paschalis	spoedaanvraag : tijdelijke uitbreiding 1 lokaal (16e lokaal)		1	?	?
overig	Paschalis	spoedaanvraag : tijdelijke uitbreiding 3 lokalen (17e- 19e lokaal)		3	?	?

Tabel 3

Programma	School	Toekenning	Perm Nood	Budget	Budget
2003	Paschalis	tijdelijke uitbreiding 7 lokalen - incl. verplaatsing	7	fl. 1.773.987	€ 805.000
2003	Paschalis	eerste inrichting		fl. 181.500	€ 82.361
2003	Zonnegaard	permanente uitbreiding (1 lokaal)	1	fl. 509.236	€ 231.081
2003	Zonnegaard	eerste inrichting		fl. 32.342	€ 14.676
2003	Zonnegaard	aanpassing gebouw		fl. 270.389	€ 122.697
2003	Zonnegaard	eerste inrichting		fl. 22.105	€ 10.031
2003	Maaswaal-College	permanente uitbreiding (4 lokalen)	4	fl. 1.933.099	€ 877.202
2003	Maaswaal-College	eerste inrichting		fl. 227.229	€ 103.112
2003	Paschalis	eerste inrichting 2e speelokaal		fl. 13.568	€ 6.157
2003	Paulusschool	eerste inrichting 2e speelokaal		fl. 13.568	€ 6.157
2003	totaal	programma 2003		fl. 4.977.022	€ 2.258.474